ARIES

ALp 1786
Nr. 1-10

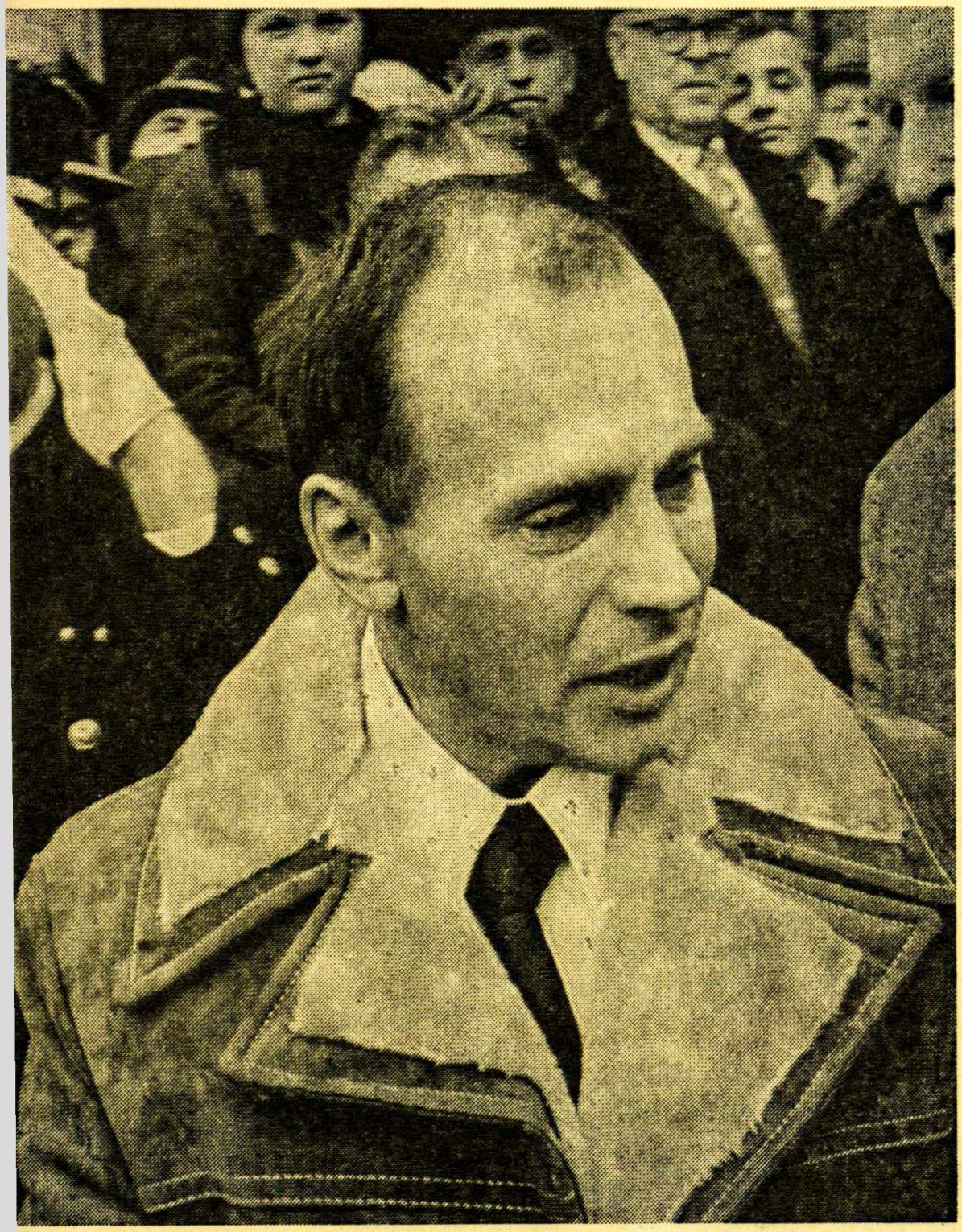

1-75

1 9 7 5 SAUSIS - JANUARY Vol. LXV, No. 1

ATEITIS — Ateitininkų Federacijos leidžiamas

katalikiškos - lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas

LAIŠKAI 1
BURTI IR ATSPINDĖTI — Redakcija 2
ANTAI... — K. Trimakas 4
Prof. Antano Maceinos laiškas Federacijos Vadui (I) 6
Atsiliepimai į prof. Antano Maceinos laišką — Kun. St. Yla, J. B. Laučka, Br. Krokys, V. Kolyčius, R. Šoliūnaitė, A. ir A. Liulevičiai, D. Bilaišytė, Sesuo M. Margarita, E. Pakštaitė ir V. Bilaišytė 11
Žiema — Ištraukos iš Donelaičio "Metų" 18
SUKAKTUVĖS 19
VADAI: Juozas Brazaitis — pilnutinė asmenybė — A. Z. 20
Kometos ašmenys (eil.) — A. Radžius 21
ATVIRAI: Pokalbis su Apolonu — Kunigas Kęstutis 23
KNYGOS: Stasio Ylos "Vardai ir veidai" — Saulius Kuprys 26
Ateitininkų Sendraugių Sąjungos valdybos laiškas 26
ATŽALOS: Detalė parke — L. Bradūnaitė 28
VEIKLA: MAS Jaunučių Komisija (L. Mikulionis), Studentų Ateitininkų suvažiavimas (J. Bradūnas), Sendraugių Sąjungos valdybos veikla (J. Vaitkus) 29

Išdėstymas ir 21 p. iliustracija — R. Zailsko. Nuotraukos — V. Eivaitės (18 apačioj), J. Kuprio (viršely, 2, 3, 22, 28, 31, 32), S. Kuprio (6, 7, 9, 10, 11, 14, 17), V. Maželio (20), R. Šilkaičio (30, 31) ir A. Zailskaitės (18 viršuj ir 19 p.).

Vyriausias redaktorius: Kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL. 60130 USA. Telef.: (312) 366-2446. Redaktorė: Aldona Zailskaitė, 1836 49th Court, Cicero, IL. 60650 USA. Telef.: (312) 863-6400. Redakcijos nariai: Dalia Bilaišytė, Jurgis Bradūnas, Marija Eivaitė, Jūratė Jasaitytė, Daina Kojelytė, Jonas Kuprys (fotografija), Vytas Narutis, Algis Norvila, Roma Olšauskaitė, Antanas Razma, Linas Sidrys, Danguolė Stončiūtė (išdėstymas), Mirga Šerepkaitė, Raimundas Šilkaitis (fotografija) ir Rimvydas Zailskas (išdėstymas). Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: (312) 434-2243. Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 7 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 5 dol.; visur kitur laisvajame pasaulyje — 5 dol.

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629. Yearly subscription in the US and Canada $7. Single copy $1.00 Second class postage paid at Chicago, Illinois.

1972-1974 m. "Ateitis" buvo redaguojama Toronte. Didžiausią darbą atliko redaktorius kun. Jonas Staškevičius. Paskutiniu metu jam talkininkavo redakcijos kolektyvo nariai: Rūta Čepaitytė, Algis Čepas, Dalia Keblinskaitė, Vincas Kolyčius, Almis Kuolas, Emilija Pakštaitė ir Danguolė Stončiūtė. Įvertiname jųjų darbą ir dėkojame už "Ateičiai" pašvęstą laiką, rūpestį bei triūsą.

Naujoji "Ateities" redakcija

laiškai

SVEIKINIMAI

Pirmiausia sveikinu, kad pasiėmėt tvarkyti "Ateitį". Nieko geresnio nebuvo galima nė tikėtis, kaip gauti Jus, visais atžvilgiais tą žmogų, ko Federacija norėtų nūnai iš to savo oficiozo ir kartu pagrindinės, visus apimančios tribūnos. Visos kitos priemonės labiau ribotos prabilti į ateitininkiją, palyginus su "Ateities" žurnalu. Tiesiog gaila, jog taip ilgai laikėme šią tribūną neišnaudotą...

Kun. Stasys Yla

•

Čia norėčiau išreikšti savo džiaugsmą, kad Jūs sutikote būti mūsų pagrindinio žurnalo "Ateities" vyriausiu redaktorium. Džiugu, kad pagaliau rastas tinkamas priėjimas tiek žurnalo turiniui, tiek formai.

Juozas Vaitkus

•

Ateitininkų Sendraugių Sąjungos centro valdyba įgaliojo mane labai nuoširdžiai padėkoti Jums už sutikimą vadovauti "Ateities" redakciniam kolektyvui ir palinkėti Jums tvirčiausios sėkmės naujose pareigose....

Juozas B. Laučka

•

Nuoširdžiai dėkoju už kvietimą (rašyti). Mielai priimčiau, bet dabartinės pareigos Lietuvių Bendruomenėje neleidžia surasti laiko ateitininkiškoms problemoms gvildenti. Atleiskite, kad šį kartą lieku stebėtojo rolėje.

(Sendraugis-visuomenininkas)

RŪPESČIAI

Pirmiausia — sveikinu ir džiaugiuosi, kad apsiėmėte redaguoti "Ateitį"... Negalėsiu, deja, prisijungti prie redakcijos. Per eilę metų buvau įpratusi apžioti daugiau, negu pajėgiu sukramtyti. Dabar, atsiradus dukrelei, tiek visokių įsipareigojimų — ir senų ir naujų, kurių nebepajėgiu atlikti laiku, kad nusprendžiau griežtai nieko naujo nebeapsiimti. Atleiskit.

(Veikli ateitininkė-motina)

•

1973-1974 metų "Ateityje" buvo skyrius, pavadintas "Jaunos jėgos". Tas skyrius pradėtas Jaunučių Komisijos pageidavimu, buvo skirtas jaunučiams ir jauniems ateitininkams. Mums Jaunučių Komisijoje kyla rūpestis, ar tas skyrius bus tęsiamas chicagiškių redaguojamoje "Ateityje". Mūsų manymu, yra būtina turėti skyrių, skirtą mažiesiems. Ateitininkai turi iš ankstyvų metų įprasti skaityti "Ateitį". Turinys gali būti įvairus. Rūtos Čepaitytės, buv. skyriaus redaktorės, jaunučių skyrius buvos sudarytas iš pačių jaunučių parašytų rašinėlių.

Tikiuosi, kad Jūs rasite vietos jaunučių skyriui.

Viktoras Nakas,

•

Nuo šio "Ateities" numerio "Atžalos" (28 psl.) tampa visų moksleivių skyriumi. Jame bus spausdinami ir vyresniųjų ir jaunesniųjų moksleivių rašiniai. Šiame numeryje jaunučių rašinėlių nėra, nes, nors prašėme, jų iki šiol nesulaukėme.

Redaktorius

ATSILIEPIMAI

Ačiū Jums, kad atkreipėte dėmesio į manąjį laišką Federacijos vadui ir kad žadate jį nagrinėti "Ateities" puslapiuose. Lauksime, kaip apskritai ateitininkai pažiūrės į manus pasiūlymus bei paskatas. Įdomu, ar jau esate gavę atsiliepimų. Aš pats ligi šiol, išskyrus Jūsų laišką ir Jūsų iškarpą iš "Draugo", nesu gavęs. Kai sausio mėnesio "Ateityje" paskelbsite gautus atsiliepimus, gal galėtumėte atsiųsti man šį numerį oro paštu? Tada gal aš suspėčiau Jums vasario mėnesio numeriui tarti savą žodį — apibendrinantį, papildantį, paaiškinantį — anų atsiliepimų reikalu. Gal tokiu būdu užsimegztų šioks toks pokalbis tarp ateitininkų...

A. Maceina

•

"Ateičiai" padėti jaučiau pareigą ir padėsiu... Turiu galvoje vieną temą. Gal būtų aktuali. Norėčiau rašyti apie principus. Mat man nusibodo iki įkyrumo nuėjęs ateitininkų principų mokymas ir jų aiškinimas susirinkimuose, kursuose, stovyklose, spaudoje. Laikas ateitininkams pradėti principais gyventi. Ta prasme ir norėčiau parašyti.

Juozas Kojelis

•

Sveikinu Jus ir tikrai linkiu daug sėkmės. Jūs esate su patirtim ir žinote kaip viską tvarkyti, o be to juk prie Chicagos gyvenate. Tikrai, viskas turėtų puikiai klotis, ypač jeigu dar studentai daugiau įsijungs "Ateitin".

Kun. Jonas Staškevičius
("Ateities" redaktorius, 1972-1974)

•

Labai būt įdomu turėt visos mūsų spaudos "Digest"! Nejaugi būtų įmanoma?

(Nukelta į 29 p.)

LIETUVOS NACIONALINĖ MAŽVYDO BIBLIOTEKA

BURTI IR ATSPINDĖTI

"ATEITIES" žurnalas visada turėjo atlikti svarbią misiją ateitininkų tarpe, bet tai buvo tik dėl to, kad patys ateitininkai jį laikė jų pačių šaukliu. Nuo pat pirmojo "Ateities" numerio idėjos draugai spietėsi apie jį ir jo puslapiuose skelbė, ką mąstė, kuo sielojosi ir ko siekė. Taip "Ateitis" ir ateitininkai viens kitą papildė. Ateitininkai būrėsi aplink ir skelbė, o "Ateitis" juos būrė ir atspindėjo.

Reikalas ateitininkams burtis ir komunikuoti nėra nė kiek sumažėjęs. Priešingai, šiais laikais jis yra padidėjęs. Gyvename išeivijoj, išsisklaidę po visą pasaulį. Be to, gyvename povatikaninės krikščionijos laikais. O tačiau mus ima skirti ne tik nuotoliai, bet ir besiplečiantys interesų ir srovių plyšiai. Tad jėgos burti šiuo metu dar labiau reikia negu bet kada anksčiau. Toji jėga yra gyvi ateitininkiški idealai. Tačiau tokiems nuotoliams esant, bene pati geriausia priemonė dalintis tais idealais yra "Ateitis". Tad ypač šiandien, kaip ir anksčiau, jos uždavinys yra burti idėjos draugus. Antra vertus, rašyto žodžio galia šiais moderniais laikais nėra sumažėjusi. Plačiai išsisklaidžiusiems jis yra beveik vienintelė susižinojimo priemonė. Kas dar svarbiau: sąjūdžiui likti nebyliu yra pražūtis. Ir ateitininkijai likt nebyle reikštų atsižadėti savo misijos tautai ir krikščionybei kritišku laiku, tuo pačiu prarasti prasmę ir pasismerkti pražūčiai. Skelbti kitiems galima surasti ir kitų spaudos priemonių. Bet tarp savęs kalbėtis nėra geresnės spaudos priemonės už "Ateitį".

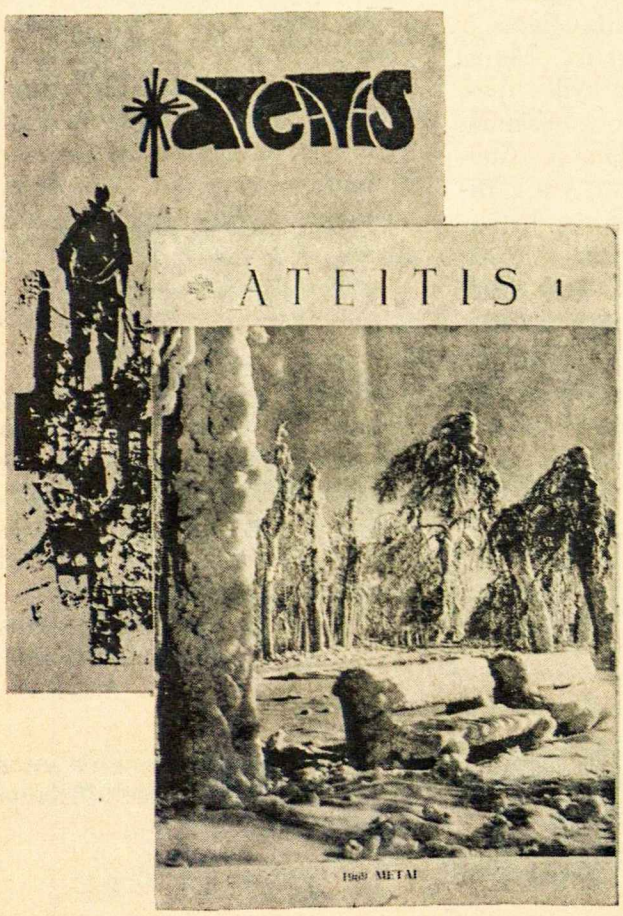

Štai kodėl "Ateities", kaip visų ateitininkų suartintojos ir pokalbio puoselėtojos, reikšmė yra iškilusi ypač šiais laikais. Todėl visai savaime suprantamas yra Ateitininkų Federacijos centro valdybos nutarimas perimti "Ateitį" ir jos užduotį išplėsti. Ir anksčiau "Ateitis" nebuvo išimtinai vien moksleiviams. Gi nuo pirmojo 1975 m. numerio ji dar pilnesne prasme skiriama visiems ateitininkams: moksleiviams, studentams ir sendraugiams. Federaci-

jos valdyba "Ateičiai" pavedė atspindėti "visą ateitininkijos gyvenimą", t. y. ne vien informuoti apie visų sąjungų veiklą, bet taip pat sudaryti tribūną visiems ateitininkams pasisakyti, ką jie mąsto, kuo sielojasi ir ko siekia. Ir toliau "Ateityje" bus spausdinami straipsniai įkvėpti, formuoti ir informuoti. Tačiau ypač bus stengiamasi išvystyti diskusijas, kuriose galėtų dalyvauti visi — nuo protauti pradedančio moksleivio iki žilagalvio, bet gyvenimu besidominčio sendraugio. Nevengiama bus ir opių klausimų, kuriems atsakymų ieškosime visi, sukaupę tai, ką kiekvienas turime geriausio. Tam skyrius "Atvirai". Komentuosime svarbesnius įvykius bei idėjas. Spausdinsime iškilusių, tebesistiebiančių ir pirmuosius žingsnius žengiančių žodžio kūrėjų darbus. Žurnalą iliustruosime mūsų fotografų ir dailininkų darbais. Kadangi Ateitininkų Federacijos valdyba "Ateitį" aptarė kaip Federacijos leidinį, kuriame "ypatingas dėmesys skiriamas vyresniesiems moksleiviams ir studentams", kai kuriuos skyrius ypač taikome jiems; kitus stengsimės įvesti. Taigi, vesime pokalbį su visais, švęsime ateitininkijos sukaktis, informuosime apie sąjungų bei atskirų vienetų darbus bei planus, autorius apibūdinsime biografinėmis pastabomis — visu tuo stengsimės sukurti kuo šiltesnę šeimynišką nuotaiką, kuri trauktų ir burtų.

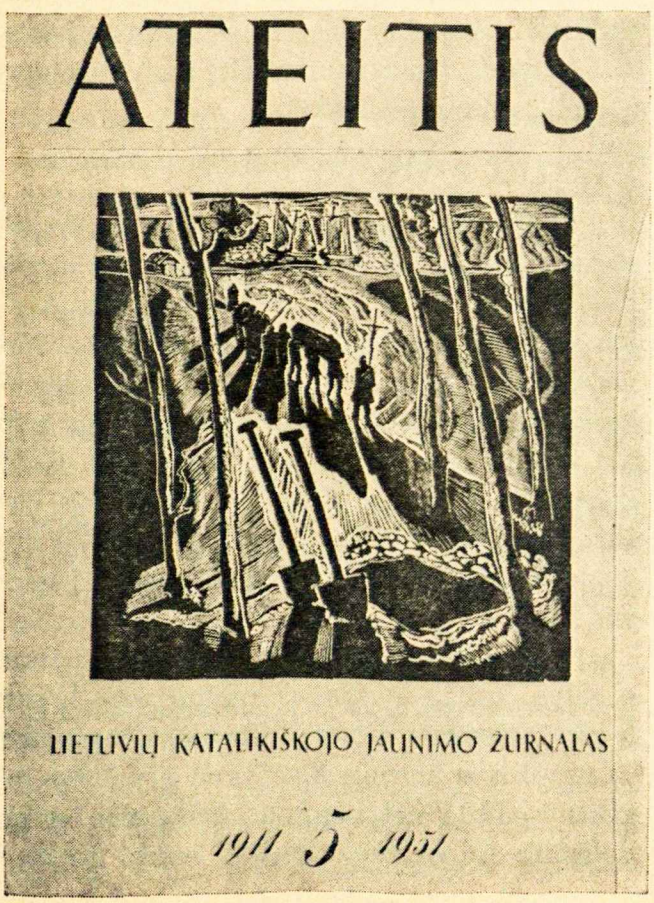

Šventaisiais 1975 metais "Ateitis" pirmiausia stengsis atspindėti tiek krikščioniško, tiek tautinio mūsų atsinaujinimo pastangas. Viena tokių ryškiausių pastangų — tai prof. Antano Maceinos laiškas, nurodąs gaires visai ateitininkijai (žr. šio "Ateities" nr. 6 p.) Jo laiškas tampa akstinu padėtį ir idealus naujai persvarstyti ir užsidegti naujiems darbams. To kaip tik "Ateitis" siekia ir sieks, burdama ir atspindėdama. Tikime, kad tuo pačiu ir visi idėjos draugai bursis aplink, skelbdami ir siekdami įgyvendinti savo misiją.

antai...

LAISVĖS ŠAUKLYS

Nutemptas be sąmonės nuo pat laisvės pakrančių. Baudžiamas vergovėn, prašęs laisvės ne sau, bet pavergtai tėvynei. Pražūties Sibiran ištremtas, sušvinta laisvėj...

"Tik iš tragizmo paliestų situacijų sušvinta asmenys, nešini didžiom vertybėm... jų gintos vertybės, kurios padarė juos pačius didžiais, iškyla mūsojoj tikrovėj kaip nauja ugnimi nušvitę šaukliai" (Pr. Gaidamavičius, "Milžinas, Didvyris, Šventasis"). Šitoks asmuo — Simas Kudirka. Jo ginta vertybė — laisvė. Jos besiekiančios lietuvių tautos akyse jis pats iškyla, kaip viltį skelbiąs laisvės šauklys

ATSINAUJINIMO METAI

Kūčių naktį šv. Petro bazilikos durų atidarymu popiežius Paulius VI pradėjo Šventuosius metus. Tam tikslui išleistame rašte jis nurodė dvasinį "atsinaujinimą Kristuje ir susitaikymą su Dievu" kaip pagrindinius tikslus Šventųjų metų, kuriais baigiasi dešimtmetis nuo Vatikano II visuotinio suvažiavimo.

Maldininkų būriai keliaus į Romą. Negalintieji vykti į Romą skatinami savo gyvenvietėse ruošti specialias pamaldas. Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa atspausdino "1975 Šventaisiais Metais Maldos Kalendorių", kuriame kiekviena metų diena yra paskirta kokiai lietuvių išeivių institucijai, organizacijai ar parapijai melstis reikšmingomis intencijomis. Tikimės, kad mūsų idėjos draugai (kaip matome, kalendoriaus rengėjai iš ateitininkų daug tikisi; žr. šio nr. "Veiklos" skyrių, p. 32) pilnai prisidės prie šio projekto, kad jis išsivystytų į pasaulinės apimties maldų pynę.

Žinoma, vien malda negalima pasitenkinti. Ateitininkų idealai mus skatina atnaujinti visa, o ypač save. Dvasiniam atsinaujinimui pašvęsti 1975 metai tebūna skirti mūsų idealais giliau įsisąmoninti ir juos savo privačiam gyvenime bei viešoj veikloj pilniau įgyvendinti.

PALANKUMAS LAIMIMAS PALANKUMU

Išeivija pastatė mus į tokią padėtį, kad mes ir mūsų tautiniai reikalai dažnai priklauso nuo kitataučių. Turėti jų tarpe draugų, kurie į mus ir mūsų reikalaus žiūrėtų palankiai, yra tapusi būtinybė. Naudinga turėti tokių draugų visose srityse — mene, moksle, politikoj. Juk jei būtume turėję lietuviams palankų ir įtakingą asmenį "Encyclopedia Britannica", tikriausia dar ir šiandien vietoj iškreipto straipsnio apie Tarybinę Lietuvos Respubliką tebeskaitytume teigiamą aprašymą apie Lietuvą.

Panašiai ir politikoj. Jei nebūtume turėję lietuviams palankių amerikiečių politikų, Simas Kudirka dar ir šiandien tebebūtų likęs Sovietų Sąjungos koncentracijos stovykloj. Vienas tokių pačių aktyviausių Simo Kudirkos užtarėjų ir vaduotojų buvo JAV kongresmanas Robert P. Hanrahan.

Vis dėlto paskutiniuose rinkimuose Hanrahan nebebuvo perrinktas. Tai smūgis lietuvių draugui, o taip pat ir mums, lietuviams. Kas skaudžiausia, tai, kad Hanrahan nesurinko daugumos balsų net ir tose Chicagos vietovėse, kaip Marquette Parke, kur lietuviai sudarė balsuotojų daugumą. Išvada aiški: lietuviai arba iš viso nebalsavo, arba nebalsavo už jį.

Tiesa, kad rinkimai krypo taip, kad Hanrahan, būdamas respublikonas, nebūtų buvęs išrinktas, net jei lietuviai jį būtų smarkiai parėmę. Tačiau šiuo atveju ne pačiose pasekmėse glūdi reikšmė, bet pastangose paremti tą, kuris remia mus.

Pastangomis, kurios priklauso nuo mūsų, o ne pasekmėmis, kurios kartais nuo mūsų nepriklauso, mes įrodome, kaip vertiname kitų mums rodomą palankumą. Šioje srityje mums dar reikia daug pasimokyti.

PAGALBA BADAUJANTIEMS

Didžiausia paskutiniaisiais metais besitęsianti pasaulinio masto nelaimė yra plačiai paplitęs badas. Bado labausiai paliesti yra Afrikos kraštai į pietus nuo Saharos dykumos. Stoka lietaus laukus paverčia dykuma, nebenešančia jokio derliaus. Nigerijoj ir Etiopijoj taip pat siaučia sausros jau ketverius metus. Bado grėsmė yra ir Indijoj, Bangladeše ir Šiaurės Vakarų Brazilijoj. Skaičiuojama, kad apie 20 milijonų žmonių gali mirti iš bado sekančiais metais.

Kai kurios organizacijos rūpinasi būtina pagalba, tačiau plačiosios pasiturinčių kraštų masės nekreipia dėmesio. Badaujančių vaikų nuotraukos ir šiurpūs aprašymai nepalieka realaus įspūdžio nei mumyse, kai esame sotūs. Religinės šalpos organizacijos bando sukrėsti

žmones. Amerikos vyskupai net prašė dvi dienas į savaitę susilaikyti nuo maisto, santaupas paaukojant badaujantiems. Aukas galima siųsti šiuo adresu: Catholic Relief Services, 1011 First Ave., New York, N. Y. 10022.

PASAULIO VYSKUPŲ RŪPESČIAI

Ketvirtajam Vyskupų Sinode Romoje 200 su viršum rinktinių vyskupų svarstė apaštalavimo klausimus šiandieniniame pasaulyje. Europiečiai vyskupai kėlė rūpestį, kad Bažnyčia Europoj nepaveikia daugelio žmonių, kurie yra katalikai tik iš vardo. Panašiais rūpesčiais sielojosi ir angliškai kalbą vyskupai iš Šiaurės Amerikos ir Australijos: Bažnyčia jų kraštuose turi sunkumų pabusti ir apsivalyti "tikėjimo maišaties" akivaizdoj. Azijos ir Afrikos kraštų vyskupai tebegyvena rūpesčiu, kaip atskirti Bažnyčią nuo kolonializmo liekanų, padaryti ją sava čiabuviams tikintiesiems bei prideriti prie jųjų savitų kultūrų. Ukrainos vyskupas sinode pakėlė balsą prieš persekiojimus už Geležinės uždangos.

Šis sinodas nepasižymėjo dokumentų gausumu. Rūpesčius buvo sunku ant popieriaus išdėstyti. Tačiau jis buvo naudingas nušviesti Bažnyčios padėtį plačiajame pasaulyje.

KRIKŠČIONIŲ SUARTĖJIMAS

Skaldymosi karščiui seniai jau telikus istoriniu praeities faktu, krikščionių ekumeninis sąjūdis, tiesa, lėtu, bet nebesustabdomu žingsniu eina pirmyn ir yra padaręs nebeišdildomos teigiamos įtakos tiek bažnytinėse vadovybėse, tiek teologiniuose sluoksniuose, tiek pagaliau platesnėse tikinčiųjų masėse. Pirma juk svarbu, kad skirtingų konfesijų krikščionys nebelaiko vieni kitų priešais, bet ima jaustis artimesni.

Pajusti galimybę vis labiau suartėti yra pagrindas, ant kurio gali būti statomas tolimesnis sugyvenimas — toks yra pradinis ekumeninis kelias eiliniams tikintiesiems (sudėtingi teologiniai ir juridiniai klausimai paliekami spręsti kompetentingiems teologams bei bažnytiniams autoritetams). Tiems jausmams pagilinti yra reikalingas ekumeninis pergyvenimas, t. y. pamatyti ir patirti vieni kitų žmoniškumą bei krikščioniškumą. Dėl to būtina susitikti.

Sausio 18-25 d. vėl vyks krikščionių suartėjimo savaitė. Ateitininkams derėtų pasikviesti kitų konfesijų krikščionių pas save, pasitarti ir su jais pravesti ekumenines pamaldas. Negalima riboti ekumeninio sąjūdžio Suartėjimo savaite, bet jei ir Suartėjimo savaitėje nebus nieko daroma, tai kada susitiksime ir pradėsime artėti?

LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Kai paskutinėmis lapkričio dienomis mirgėte mirgėjo spaudos puslapiai apie Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Inžinierių suvažiavimą, ten pat Chicagoje vieną dieną, lapkričio 30, įvyko spaudoj beveik visai neskelbtas Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos 42-sis seimas, — tos Federacijos, kuri, kaip teisingai seimo kalbėtojų buvo pakartotinai paminėta, buvo pradininkė Amerikos Lietuvių Tarybos bei BALFo ir dabar tebėra "organizacijų organizacija". Ten gan apologetiškai buvo pastebima, kad, jei kas kaltintų ALRK Federaciją, tai kaltintų pats save. Po Federacijos sparnais veikiančių institucijų, kaip Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnybos, Religinės Šalpos, Dainavos stovyklos veiklos pranešimai rodė jas esant gyvas, savo tikslų aiškiai siekiančias. Deja, tik indiferentui buvo galima nejausti gilaus nusivylimo girdint pačios Federacijos centro valdybos pirmininko maža su veikla ryšio turinčias pabyras vietoj išsamaus pranešimo. Išvada aiški: jei pabyros vietoj pranešimo, tai ir pabyros vietoj veiklos.

Atsakomybę už visą Federaciją nešame visi, tačiau tai nepanaikina Federacijos centro valdybos (kokia ji bebūtų) atsakomybės už josios veiklą. Vysk. Brizgys seime teigė, kad lietuviai katalikai Amerikoj yra tokia jėga, kokios mes patys pakankami nesuvokiam. Tos jėgos prieky labai reikšminga organizacine prasme stovi ALRKF centro valdyba. Tie, kurie sielojasi Amerikos lietuvių katalikų gyvenimu, visai natūraliai tikisi iš Federacijos centro valdybos iš anksto užsibrėžtų tikslų ir pastangų juos įgyvendinti.

PRIEŠ KOMUNIZMĄ

Visiems mums verta dėmesio yra Rytų Europos tremtinių bei išeivių rodoma iniciatyva Vakarų pasaulyje kelti komunizmo negeroves. Sutelktinai jie ėmė leisti literatūrinį-visuomeninį žurnalą "Kontinentas". Gi Solženicinas su eile Sovietų Sąjungoj likusių intelektualų Vakaruose išleido "Iš po griuvėsių" veikalą, siekiantį pakeisti Rusijos santvarką.

(Nukelta į 25 p.)

PROF. ANTANO MACEINOS LAIŠKAS

Ateitininkų Federacijos vadui dr. Petrui Kisieliui, perspausdinamas kiek sutrumpintas iš "Draugo" kultūrinio priedo 1974 m. spalio 5 ir 12 d.

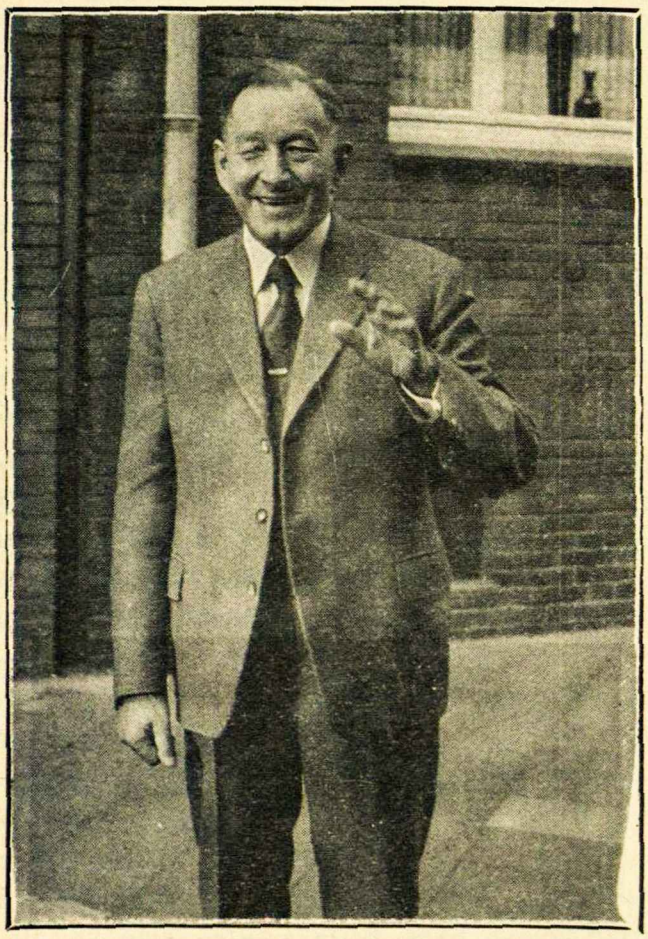

Po keletos mėnesių sukaks ateitininkijai 65-ri jos gyvenimo metai. Tai amžius, kai atskiras žmogus paprastai pasitraukia iš profesinio darbo ir, kaip sakoma, 'išeina pensijon'. Ar galėtų šitaip atsitikti ir su organizacija? Ar galėtų ateitininkija jau pradėt ilsėtis ir gyventi praeities atsiminimais? Nuovargio ženklų ateitininkijoje juk esama: senųjų gretos stipriai praretėjusios, vidurinioji karta gerokai pasimetusi, pati jauniausioji bruzda, tiesa, gaivališkai, tačiau prašosi būti vedama aiškia kryptim.

I. PROTESTO SAMONĖ

1. Ateitininkijos kilmė iš protesto

Ateitininkija yra kilusi iš protesto: iš protesto prieš nutautėjimą bei nutautinimą ir iš protesto prieš nukrikščionėjimą bei nudorinimą. Jau pačiame pirmajame dar bevardžių

ateitininkų atsišaukime 1909 metais, paruoštame Louvaine studijuojančiųjų lietuvių katalikų ir išsiuntinėtame Fribourgo, Krokuvos, Petrapilio ir Romos studentams, kviečiama nežiūrėti ramiai, kaip "nemaža lietuvių, išėjusių mokslus, užmiršta savo šventas pareigas ir tarnauja svetimiesiems" ir kaip "suvargusioje mūsų tėvynėje visokie atėjūnai ir išgamos... politikos reikalų vardan varo nelemtą ištautinimo darbą" (cit. Stasys Yla, Ateitininkų vadovas, Putnam, 1960, p. 20). Tai žodžiai, parašyti lygiai prieš 65-rius metus. Tačiau jie visiškai tiksliai nusako ir šiandieninę mūsų padėtį tiek tremtyje, tiek tėvynėje: ir vienur, ir kitur gresia pavojus nueit tarnautų svetimiesiems.

Tuo betgi mūsų protestas dar neišsisemia. Tame pačiame kvietime taip pat prašoma nebūti abejingiems, kaip "žemesnės kultūros blizgučių vardan jų (lietuvių inteligentų, Mc.) protuose ir širdyse silpninama doros pagrindai, o jų sieloj griaunama kilnūs tikėjimo idealai" (t. p.). Tai irgi labai taiklus apibūdinimas ne tik praėjusiųjų laikų, bet ir mūsų gyvenamojo meto: tėvynėje yra griaunami tikėjimo idealai komunistinės ideologijos vardan; tremtyje yra silpninami doros pagrindai miesčioniškosios kultūros žibučiais. Užtat ir protestas prieš šį dvilypį pasikėsinimą, atbudęs prieš 65-rius metus, tebelieka gyvas ir šiandien. Tai protestas, kyląs iš mūsų įsipareigojimo krikščioniškajai pasaulėžiūrai: jos tikėjimui ir jos dorovei.

Jeigu tad klaustume, ar ne laikas ateitininkijai 'išeiti pensijon', tai atsakymą kaip tik ir duotų ana protesto sąmonė. Juk minėtos grėsmės yra pasilikusios tos pačios ir šiandien. Dar daugiau: mūsų dienomis jos yra pasidariusios net įžūlesnės. Ateitininkijos pradžioje nukrikščionėjimas grėsė lietuvių šviesuomenei, laisvai prisiimant materialistinę pasaulėžiūrą, sklidusią iš ano meto rusiškųjų universitetų. Šiandien gi ši grėsmė reiškiasi valstybinės prievartos būdu, naudojant administracijos įtaką bei galią, kad jauni protai atsisakytų religijos. Anuo metu turėjome eilę religinių ištikimųjų. Šiandien turime eilę jau ir religinių kankinių. — Tremtyje miesčioniškoji kultūra įtaigauja mūsų šviesuomenę mados prievarta, viliodama ją 'neatsilikti nuo kitų', nepastebint, kad eiti koja kojon su kitais reiškia sujaukti vertybių sąrangą ir sužaloti, amerikietiškai kalbant, mū-

sų 'identitetą': tremties lietuvis šviesuolis pradeda nebetekti savos tapatybės, nebesusivokdamas, kas iš tikro esąs. Kaip tad būtų galima manyti, kad ateitininkams jau būtų valia ilsėtis? Yra visiškai priešinga: pradinis ateitininkų užmojis duoti tinkamą atkirtį nutautinimo ir nukrikščioninimo veiksniams niekad nebuvo toks gyvybingas ir toks reikalingas, kaip dabar. Protesto sąmonė yra vidinis ateitininkijos variklis. Ir kol ši sąmonė nėra išblėsusi, tol ateitininkija lieka ir toliau ne pensininkė, o ryžtinga darbininkė visuose religijos ir kultūros baruose. Iš protesto kilusi, ateitininkija turi protestu gyventi ir toliau.

2. Protesto sąmonės turinys

Kokiu tačiau būdu būtų galima šią protesto sąmonę ugdyti? — Protestas visados atsiremia į pažinimą dalyko, prieš kurį protestuojama. Kitaip tariant, protesto sąmonė turi būti pripildyta atitinkamu turiniu. Nes protestas be turinio yra tik pasamdyta demonstracija, neturinti vertės pačiam demonstruotojui. Tuo tarpu mūsų protestas turi eiti iš pergyvenimo bei įsitikinimo. O tai ir reikalauja gilaus dalykų pažinimo. Štai kodėl ateitininkų būreliai — visų pirma moksleiviai ir studentai — turėtų šiandien ypatingai domėtis visomis aukščiau minėtomis grėsmėmis. Leiskite pastebėti, kad šių grėsmių sklaida, kaip ji ateitininkų vykdoma tremtyje, nėra, man atrodo, pasiekusi tinkamos pusiausvyros. Nutautėjimo grėsmė mums patiems esti, kiek jaučiu, nušviečiama dažnai ir net aistringai. Tai būtina, nes ši grėsmė tyko mūsų pačių pašonėje. Tačiau dėl to neturėtų būti pamirštos kitos grėsmės. Sakysime: ką mes žinome apie mūsų krašto rusinimą ir mūsiškių kovas su juo? Čia tvylo dar gana didelė spraga. Ar nereiktų tad šią spragą užtaisyti ateitininkų stovyklų bei kursų metu? Ar nereikėtų šiuo klausimu paruošti atitinkamos studijos ir įteikti ją ateitininkams tarsi vadovėlį? Ar nesutiktų, pavyzdžiui, bičiulis Vytautas Vardys būti tokios studijos autoriumi? Juk jis geriausiai galėtų turėti ar gauti jai reikalingos medžiagos.

Tokią pat spragą rasčiau ir nukrikščioninimo grėsmės atžvilgiu. Ir jos kasdienybę pažįstame per menkai. Kad tėvynėje religija persekiojama, tai žino šiandien kiekvienas. Tačiau tik kasdieninis persekiojimo vaizdas užvirina kraują. Deja, tokiam vaizdui susidaryti vis trūkdavo medžiagos. Dabar betgi šis trūkumas jau pašalintas su kaupu: tai "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika" (Chicaga 1974, 336 p.). Šią knygą turėtų turėti kiekvienas ateitininkas. Ji turėtų būti jų išstudijuota ir išsamiai išnagrinėta. Joje esanti dokumentinė medžiaga — vardai, datos, įvykiai, žodžiai, vietovės — yra pajėgi sukurti skaitančiojo sieloje nuostabiai ryškų vaizdą: bedievybės, kaip ji visomis priemonėmis religiją gniaužia; Krikščionybės, kaip tikintieji herojiškai šiam gniau-

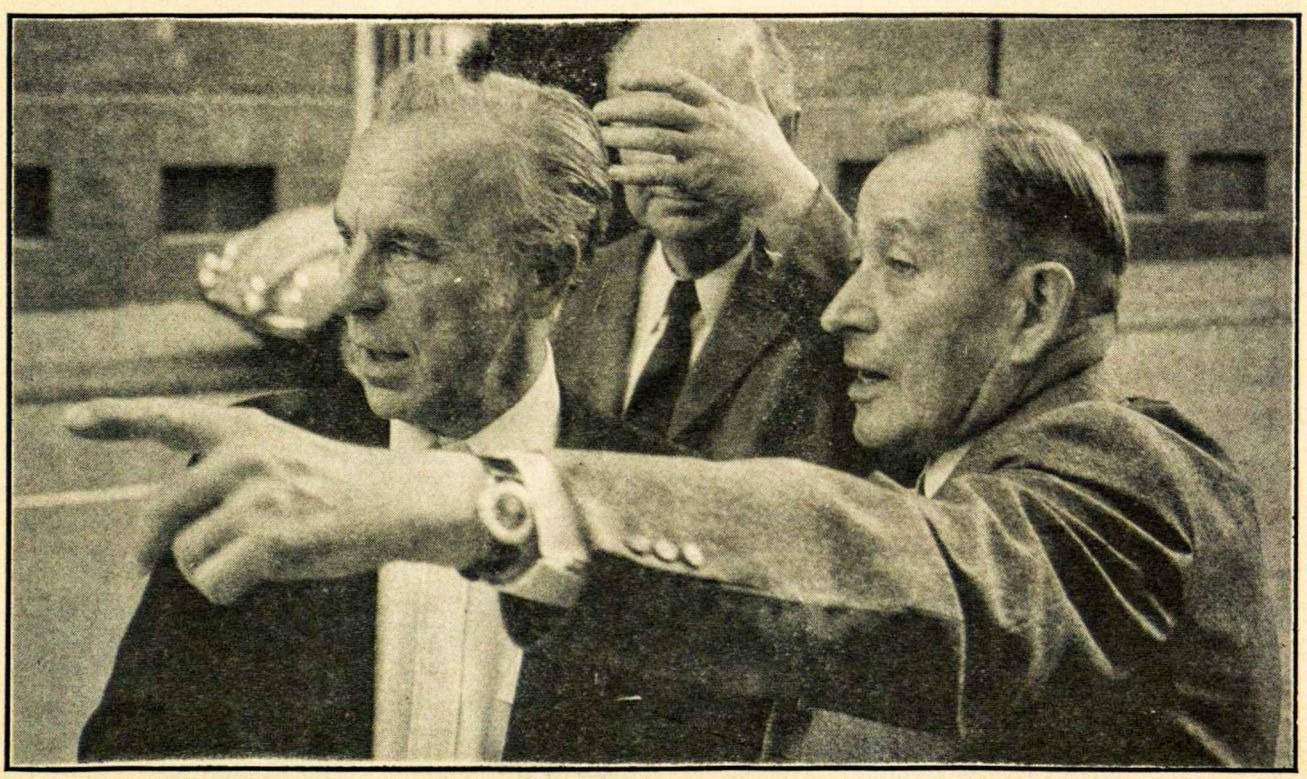

žimui spiriasi. Pasisavinta ši medžaga paliktų jaunose sielose neišdildomo įspūdžio ir keltų savaimingą protestą prieš visa, kas kėsinasi į religijos laisvę.

Nemažą spragą ateitininkų protesto sąmonėje regėčiau ir ano "žemesnės kultūros blizgučių" arba miesčioniškumo pažinime. Anų blizgučių grėsmė yra pasidariusi jau tikrovinė. Nuosekliai tad ir ateitininkų protestas prieš šiuos blizgučius, prasidėjęs prieš 65-rius metus, yra ir turi būti veiksmingas ir šiandien, nes sumiesčionėjimas yra sąlyga ir nutautėjimui, ir nukrikščionėjimui; sąlyga dažnai nejaučiama, slapta, užtat juo labiau troškinanti visus kilnesnius polėkius bei užmojus.

Šios grėsmės pažinimas ateitininkuose, mano galva yra silpnokas. Ateitininkai, kiek jausti, geriau pažįsta senąjį miesčionio tipą, besireiškiantį 'gero gyvenimo' stiliumi: dailiai rengtis, sočiai valgyti, prabangiai gyventi, dažnai bei įtampiai žmonėtis, pažįsta geriau todėl, kad šis tipas lietuviškojoje miesčionijoje buvo ir tebėra vyraujantis. Tačiau ateitininkai per mažai yra įsisąmoninę, kad mūsų metu kyla naujas miesčioniškumo tipas, kuris aną 'gerą gyvenimą' išorėje mėgina perkelti į psichinį vidaus pasaulį, perkeldamas į šį ir išorės malonumus. Hedonizmas kaip pasaulėžiūra yra pagrindas abiem tipams. Kinta tik jų išvaizda: išsišveitęs žmogus-buržujus virsta apsileidusiu žmogumi-valkata. Ir kaip tik šioje valkatiškoje būsenoje jis tikisi patirsiąs miesčioniškų malonumų. Vadinamoji 'praplatinta sąmonė' čia atstoja viršinį 'praplatintą gyvenimą' su jo sėkmėmis, santykiais, pripažinimu, garbe. Šio tad antrojo miesčionio pažinimo mums dar ir stinga. Tiesa, apie atskiras jo savybes, kaip valkatavimas, seksualinis palaidumas, neatodaira į kitus, narkotikų vartojimas, ateitininkai ne sykį jau yra kalbėję savuose susiėjimuose. Tačiau mums trūksta šio žmogaus visumos pažinimo: jo psichikos apskritai, jo atsiradimo priežasčių, jo įtakos kultūrai ir jo grėsmės dvasinėms vertybėms, kaip mokslas, menas, dorovė, religija. Kiek žinau, tik kun. Antanas Paškus atsidėjęs sklaido šio žmogaus apraiškas savo straipsniuose "Aidų" žurnale. Jis yra skaitęs ir ne vieną šiuo reikalu paskaitą ateitininkams. Ar tad negalėtų jis, kaip geriausiai su šiuo naujojo miesčionio tipu susipažinęs, paruošti apie jį išsamesnę studiją, kuri ateitininkams būtų nepakeičiama atrama jų protestui prieš lietuviškąjį miesčionėjimą? Tai būtų didelė ateitininkams pagalba, nes jie turėtų savo rankose ir jiems patiems gresiančio pavojaus išsamų bei ryškų vaizdą.

3. Melo atskleidimas

Protesto sąmonės turiniui priklauso dar vienas ateitininkų dabarties uždavinys: įvykdyti Aleksandro Solženicino prašymą Vakarams — atskleisti sovietinės santvarkos melą... Norėčiau perduoti šį prašymą visiems ateitininkams, visų pirma studentams ir sendraugiams, kad jie įtrauktų jį į savo veiklos plotą.

Nereikia aiškinti, kad komunistinė santvarka yra prievartinė. Kol komunizmas yra tik idėja, tol ši idėja laisvai sklinda pasaulyje, rungdamosi su kitomis idėjomis dvasiniu būdu, demokratinių santvarkų paprastai nedraudžiama ir nepersekiojama. Tačiau niekur — bent ligi šiol — komunistinė idėja neįsikūnijo visuomenėje anų dvasinių rungtynių keliu; visur ji tapo kūnu prievarta. Ir štai, virtusi visuomenine santvarka, komunistinė idėja laikosi ne savo vidine tiesa, o viršine jėga, slėgdama kitas idėjas ir persekiodama šiųjų atstovus. Grūmęsis laisvai, būdamas idėja, komunizmas neigia laisvę, virtęs valstybine sąranga. Tai akivaizdybė, regima šiandien ne tik Sovietų Sąjungoje, bet ir kiekviename kitame komunistiniame krašte. Nuosekliai tad Solženicinas ir šaukiasi pasaulio rašytojų, kad jie susijungtų "melui nugalėti" (Nobelevskaja lekcija, Muenchen 1973, p. 66), nes "kai tik melas esti nupučiamas, prievartos nuogybė atsiskleidžia visu šlykštumu, ir prievarta išsekusi žlunga" (t. p.).

Šisai kvietimas nugalėti melą liečia ateitininkus ypatingu būdu. Apsisprendę už visišką bei pilnutinę tiesą krikščioniškosios pasaulėžiūros pavidalu, jie savaime stoja besąlyginėn kovon su kiekvienu melu, o ypač su tuo, kuris šiandien yra apgaubęs, tarsi koks rūkas, mūsų tautą. Lietuvių tautos dvasią žaloja gal ne tiek viršinės komunizmo įstaigos, kiek tasai Solženicino minimas komunizmo reikalavimas "prisiekti melui" ir "dalyvauti mele" (t. p.), vadinasi, regėti komunizmo netiesą bei neteisybę ir sykiu garbinti jį kaip tiesos bei teisybės įkūnijimą. Šitoks veidmainiavimas ir pakerta žmogaus asmenybę, nes sužlugdo jos tiesumą bei garbingumą. Be abejo, tėvynėje dvilypumas ne sykį yra tiktai taktika, kad būtų

išsaugotos tam tikros vertybės. Todėl iš pavergtų mūsiškių negalima reikalauti, kad jie nuplėštų komunizmui melagingą jo kaukę. Užtat tremtyje reikia komunizmo melą kelti aikštėn visu įtampumu. Mūsų kova už savą tautą neturi apsirėžti tik grynai politiniais — dažniausiai teisiniais ir todėl grynai formalais — reikalavimais. Mes turime parodyti pasauliui komunistinės santvarkos ir melo ryšį, šio ryšio pavojus tiek laisviems kraštams, tiek laisviems asmenims. Tai ir būtų, man atrodo, pats svarbusis ateitininkų šiandienos uždavinys. Nes ateitininkija nestovi ir negali stovėti šalia savo amžiaus istorijos. Atvirkščiai, iš amžiaus istorijos išaugusi, ji savo amžiaus istoriją vertina bei veikdina. O mūsų amžiaus istorijoje komunizmas yra pats ryškusis ir pats pavojingasis veiksnys. Todėl ir grumtynės su juo savaime virsta regimiausiu mūsų uždaviniu.

Ar nereiktų tada skatinte skatinti ateitininkiją, kad ji giliau ir jautriau pažintų komunizmą tiek kaip idėją, tiek kaip kasdienybę? Be abejo, komunizmas kaip idėja yra ateitininkų daugiau ar mažiau pažįstamas, nors spragų ir čia dar esama, sakysime: ateitininkija ligi šiol neturi lietuviškai nieko, kas jai objektyviai išdėstytų komunizmo pagrindus. Bet komunizmas kaip kasdienybė yra mūsų beveik nepažįstamas. Medžiagos pakankamai teikia ir vietiniai sovietų laikraščiai, ir ypač dailioji jų literatūra. Be abejo, pagaminti ateitininkams komunistinės kasdienybės vaizdo aprašymą būtų galima tik sutelktinėmis pastangomis, nes tai labai įvairus ir sudėtingas vaizdas. Bet ar nereikėtų tokių pastangų telkti? Tokion talkon, žinoma, neatsisakyčiau ir ašen eiti.

II. TREMTIES SĄMONĖ

1. Ateitininko būsena tremtyje

Ar nėra būdinga, kad ateitininkų sąjūdis ir net organizacija prasidėjo už mūsų tautos sienų: iš dalies Šveicarijos Fribourge, iš dalies Petrapilyje ir Maskvoje (plg. St. Yla, op. cit. p. 15-21)? Čia aš regėčiau mūsojo būvio prasmenį. Juk ir mes esame užsienyje. Tiesa, skirtumas tarp ateitininkijos pirmatakų ir mūsų yra gana didelis: anieji buvo iš tėvynės tik iškeliavę, mes gi esame iš jos ištremti. Ir vis dėlto vienas bruožas mus jungia su mūsų pradininkais, būtent, santykis su svetima tauta bei jos kultūra. Jie, kaip ir mes, mokėsi bei dirbo svetur, tačiau jie gyveno tėvynėje; gyveno ne pastogės, o žmogiškosios egzistencijos prasme. Jie nė manyte nemanė, kad kraštas, kurio kultūros jie sėmėsi ir kuriam jie atsidėjo, galėtų jiems vieną dieną pasidaryti jų tėvynė. Sve-

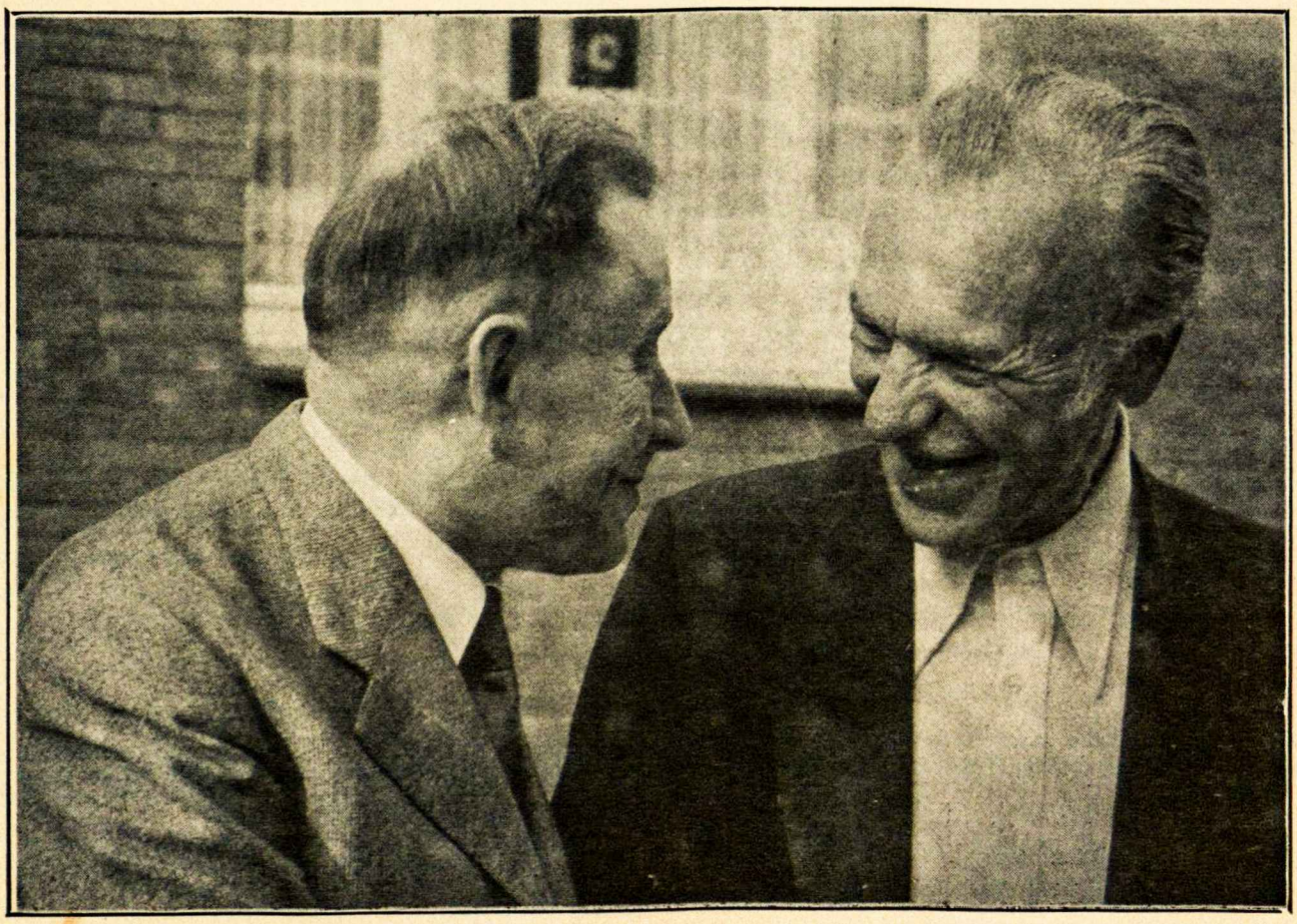

timą kraštą pirmieji ateitininkai pergyveno tiktai lyg kokią šokynę, į kurią pasispyrę jie rengėsi duoti šuolį tėvynėn.

Ir štai, jausmas, kad kraštas, kuriame augu, mokausi, dirbu, vis dėlto yra ne mano kraštas; kad jis yra man svetimas giliausia žmogiškąja prasme; kad jame esu radęs tik pastogę, o ne manąją žmogiškąją gyvenvietę, — šis jausmas kaip tik ir jungia ateitininkijos pirmatakus su dabartiniais ateitininkais tremtyje: ir vieni, ir kiti yra svetimos žemės augintiniai.

Ateitininkija atkilo į Vakarų šalis ne kaip duoneliautoja, o kaip tremtinė. Ji čia ieško ne duonos, o laisvės... Ateitininkija renkas laisvės mastą, tuo pačiu rinkdamasi ir tremtinio sąmonę, ir jo gyvenimo būdą. Išsiugdyti bei išsilaikyti ryškią tremties sąmonę, neįtaigaujamą ir nesužalotą duoneliautojo pagundų, yra dabar ateitininkijos likimas. Tą valandą, kai ateitininkija pasuks duoneliautojos keliu, ji 'išeis pensijon'. Užtat vienas iš nuolatinių rūpesčių dabar ir bus nepaliaujamai kurstyti šią tremties sąmonę visuose ateitininkuose, o ypač jauniausioje jos atžaloje — moksleiviuose, kuriems laisvė yra pati akivaizdybė ir kurie todėl pradeda nebejausti duonos pavojų. Nes duona pririša. O neprisirišti yra ateitininkams reikalavimas, kyląs ne tik iš jų tautiškumo, bet ir iš jų krikščioniškumo. Juk krikščionio būsena pasaulyje yra keleivio būsena. Niekas gi taip regimai šios keleivinės būsenos neišreiškia, kaip tremtinio būsena. Argi tad ateitininkas, netekęs vienos tėvynės ieškotųsi antrosios ir tuo būdu užtrintų tremtį kaip krikščioniškosios keleivinės būsenos prasmenį?

Tremties sąmonė yra esmiškai teigiamas dalykas: ji neneigia to, kas svetima, bet ji ugdo tai, kas sava. Nuosekliai tad tremtinys visados yra dvikalbis ir dvikultūris žmogus. Jis prisiima kultūrą bei kalbą to krašto, kuriame jam lemta buvoti. Sykiu tačiau jis ypatingai domisi ir savos tautos kalba bei kultūra. Tremties sąmonė niekados nestumia žmogaus rinktis: arba eiti savos, arba svetimos kultūros keliu. Būdami tremtiniai, mes keliaujame abiem keliais, nes juodu eina tiek ankštai greta vienas kito, tarsi būtų geležinkelio bėgiai; juodu tik niekad nesusilieja į vieną. Nes jei svetimos kultūros kelią sulietume su savos kultūros keliu, atsidurtume gete; jei savos kultūros kelią sulietume su svetimos kultūros keliu, nutautėtume.

Užtat ir ateitininkai dabar tremtyje, kaip

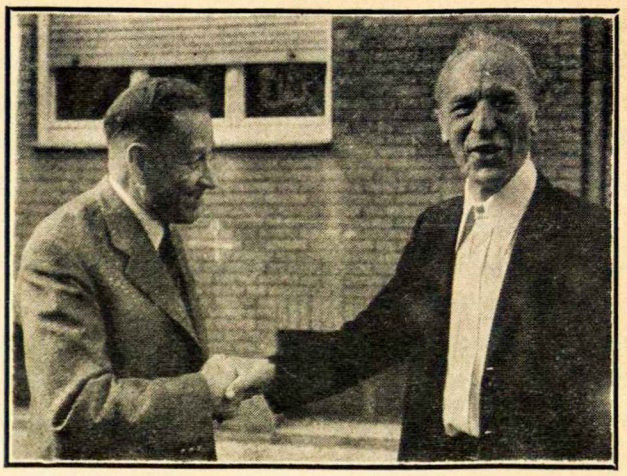

ir jų pradininkai kadaise užsienyje, lieka atviri svetimos kultūros vertybėms ir jas savinasi, kiek galėdami, tobuliau. Sykiu betgi jie yra tiesiog godūs savos kultūros, ją puoselėdami dvasiškai ir jos kūrimą remdami medžiagiškai. Ateitininkas yra dvikalbis ir dvikultūris ir kaip tik tuo jis yra tikrasis tremtinys. Jeigu senoji ateitininkų karta, atsidūrusi tremtyje, liko vienkalbė ir vienkultūrė, tai ne todėl, kad to reikalautų tremties sąmonė, o tik todėl, kad ši karta dėl savo amžiaus bei sąlygų nebejstengė tinkamai pasisavinti nei svetimos kalbos, nei svetimos kultūros. Jaunieji ateitininkai turi tai suprasti ir senosios kartos dėl to nepeikti. Iš kitos pusės ir senoji karta neprivalo niurnėti, jei jaunieji ateitininkai puikiai kalba angliškai, ispaniškai, vokiškai, jei jie žavisi šių tautų kultūromis, nes jose iš tikro esama kuo žavėtis. Kadaise Stasio Šalkauskio siūlyta mūsų tautai kultūrų sintezė vyksta tremtyje savaime, nors ir kitokiu pavidalu, negu kad ji būtų vykusi Lietuvoje. Kinta kultūrų savinimosi būdai, tačiau lieka pats savinimasis, kuris buvo ir tebėra ateitininkiškosios veiklos sritis.

Ateitininkija tremtyje — štai didysis dabarties klausimas. Jaunieji ateitininkai yra juo ypatingai susidomėję ir net susirūpinę, nes jie jaučia aną dvikelį esant jų tikrąjį kelią, sykiu tačiau jie dažnai esti klaidinami ir net baugnami neva būtinybės rinktis. Ar tad nereiktų, kad vienas iš šių jaunųjų ateitininkų imtųsi minėtą klausimą išnagrinėti kiek platėliau, pateikdamas savo bendraamžiams išsamesnę šio degančio reikalo problematiką? Tokios studijos autoriumi drįsčiau siūlyti Kęstutį Kazimierą Girnių, kuris jau nekartą spaudoje tremties klausimais yra pasisakęs, sukurdamas nuostabiai tikslią, jau ne vienur mano cituotą tremtinių nusistatymo formulę: "Jie paliko namus, bet nepaliko nei kovos, nei tautos".

(Pabaiga sekančiame numeryje)

Atsiliepimai į

PROF. ANTANO MACEINOS LAIŠKĄ

Atsišaukimu "Iš ateitininkų gyvenimo" skyriuje "Drauge" (1974. XI. 2) ir studentų ateitininkų aplinkraštyje "Gaudeamus" (1974 lapkričio mėn.) bei laiškais 50 vyresniųjų moksleivių, studentų ir sendraugių skatinome raštu pasisakyti apie prof. Antano Maceinos laiške dr. Petrui Kisieliui išdėstytus pasiūlymus ateitininkų veiklai ("Draugo" kultūriniame priede 1974. X. 5 ir 12). Čia spausdiname dalį atsiliepimų. Likusieji bus spausdinami vėliau.

— Red.

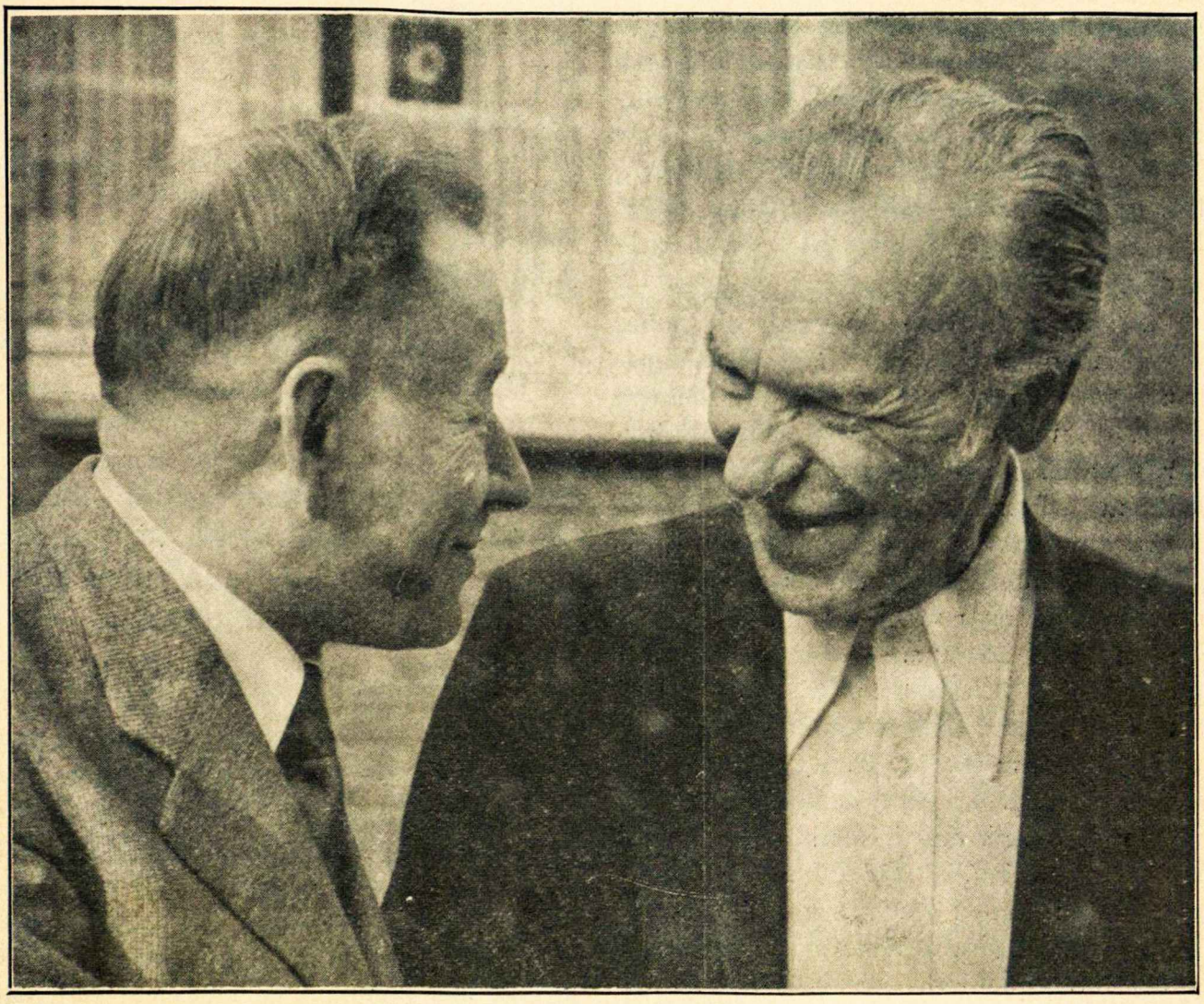

Naujasis Ateitininkų Federacijos vadas dr. P. Kisielius, pasirodo, ne veltui praleido tris, keturias dienas Muensteryje praėjusią vasarą. Iš jo susitikimo ir pokalbių su A. Maceina gimė vertingas pastarojo pasisakymas "Ateitininkų darbai ir dienos" ("Drauge" kultūrinis priedas, 1974, Nr. 40 ir 41). Maceina kelia klausimą: Ar ateitininkija, sulaukusi 65 metų, gali save laikyti pensininke, ar ir toliau ji turi būt ryžtinga darbininkė. Jam rodosi, kad esama nuovargio pas vyresniuosius ir gaivališko bruzdėjimo pas jaunesniuosius. Tuo tarpu vidurinioji karta "gerokai pasimetusi". Klausimas, kaip nupūsti nuovargį, kaip pastatyt ant kojų pasimetusius ir kaip įstatyt į tinkamą vagą entuziastus?

Prie šių trijų, labai aktualių klausimų A. Maceina, deja, nesustoja: neieško jiems atsakymo arba vaistų. (Gal tai ir sunku jam, esančiam atokiai.) Jis kelia kitus bendrinius ir kryptinius klausimus, aktualius šiuo metu visai ateitininkijai. Du iš jų, "Protesto sąmonė" ir "Tremties sąmonė", daugiau principiniai, o tretysis, "Dienos rūpesčiai", labiau pritaikomasis.

Kun. Stasys Yla

Prof. Maceinos laiškas turėtų būti studijuojamas ir diskutuojamas bent sendraugių, jei ne visų Federacijos narių, susirinkimuose, posėdžiuose. Tai gera paskata ypač tiems mūsų skyrių vadovams, kurie kratosi kviesti susirinkimus, kadangi nesą "apie ką kalbėti", ir tiems nariams, kurie neina į susirinkimus, nes juose nesama rimtesnio gilesnių klausimų nagrinėjimo. Jau yra to laiško atgarsių. New Yorko ateitininkai žada suruošti ateitininkų ideologijos religinio atžvilgio dabarties aplinkoje peržiūrą. Kiti skyriai gal gvildys kitus ideologinius klausimus.

Apskritai, Maceinos siūlymai yra mums visiems priimtini. Jis siūlo tai, ko dažnai pasigendame: Ir mokslinės studijos apie lietuvių tautos rusinimą. Ir Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos pilnutinio anglų kalba leidinio. Ir gilaus žvilgsnio į lietuvišką miesčionėjimą laisvajame pasaulyje. Ir melu bei prievarta pagrįstos komunistinės kasdienybės tikrovės parodymo platesnėms nelietuvių masėms. Ir už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių tautinės problematikos išsiaiškinimo. Ir natūralių ryšių su savaisiais okupuotame krašte išmintingo palaikymo gairių. Ir naujų mūsų ideologijos studijų. Ir visus mus supančios gyvenamos aplinkos tiesaus supratimo. Ir, pagaliau — "gilios įžvalgos susivokiant istorijos vingiuose", dėl kurių į svetimus kraštus buvo išblokšti šimtai mūsų sąjūdžio narių, kurie, atsidūrę svetur, stengėsi ir stengiasi jau 65 metų amžiaus sulaukusią organizaciją išlaikyti gyvastinga ir prasminga.

Nemanyčiau, kad visa tai, ką siūlo dr. Maceina, galėtų ir turėtų atlikti vieni ateitininkai. Talkon kviestinos ir telktinos visos kūrybinės jėgos, kurioms rūpi lietuvių tautos išlikimas ir kurios yra pozityviai nusiteikusios krikščionybės atžvilgiu.

Juozas B. Laučka

Prof. A. Maceinos laišką perskaičiau du kartus, nes buvo labai įdomus. O kadangi norėjau viską nuodugniai suprasti, vietomis skaičiau jį net keletą kartų.

Tai pat, turėdamas darbovietėje galimybės spausdinti išsikirpau laišką iš laikraščio ir atsispausdinau jį tokiu, lyg atskiru, leidinuku vienoje vietoje ir padalinau studentų draugovės valdybai.

Džiaugiuosi širdyje, kad pas profesorių Maceiną nėra net ženklo bent kokių senstelėjimo ženklų. Kaip visad jis giliai įžvalgus, nuoširdžiai išgyvenęs ir susigyvenęs su ateitininkijos reikalais, tiek jos istorijoje tiek dabartyje ir optimistiškai žvelgiąs jos ateitin, kviečiąs į darbą.

Puikūs ir daug byloja žvilgsniai laiške apie tremties sąmonę ir kultūrinį "geležinkelį" ir senimui ir jaunimui...

Ir ideologijos atnaujinimo ir susivokimo aplinkoje žvilgsniai prof. A. Maceinos puikiai, konkrečiai apibūdinti ir, sakyčiau, pajudinti mūsų darbui.

Tikiu, kad Maceinos laiškas bus perspausdintas vienoje vietoje (netaip išdraikytas po du kultūrinio priedo numerius), paskleistas ateitininkų tarpe ir gerai jų išstudijuotas. Mes savo ruožtu šias iškeltas mintis turime patys gerai įsisąmoninti ir jas skleisti savo aplinkoje visų mūsų brolių lietuvių tarpe.

Bronius Krokys

Jaučiu kad reikia grįžti į 1910 m. Dovydaičio iškeltus 3 klausimus. Prie jų laiško pabaigoje grįžta ir prof. Maceina, prieš tai smulkiai nagrinėdamas komunistinį melą, ateitininką, palikusį savo kraštą ir ateitininko ryšį su tėvyne. Nežinau, ar visus tuos dalykus reikėtų laikyti pirmaeiliais. Teisybę pasakius, Amerikoje ir Kanadoje lietuvių tarpe jau ir dabar perdaug dėmesio ir laiko į tai kreipiama. Net iki smulkmeniškumo. Jaunimui tie klausimai nėra taip aktualūs. Gyvenamasis kraštas čia besimokančiam ar mokslus baigusiam jaunuoliui nėra svetimas. Jaučiu, kad daugumas prof. Maceinos minčių yra taikoma tik vyresniems sendraugiams. Jaunajai kartai svarbiau, pagal dr. J. Girnių, "teigiamas lietuviškas apsisprendimas". Teisingai dr. J. Girnius rašo: "Gimimas svetur ir Lietuvon negrįžimas dar nereiškia nebebuvimo lietuviais. Esmingiau yra ne tai, kur

gimta, o iš ko gimta ir dėl to — kuo gimta" ("Idealas ir laikas", 75 psl.).

Vincas Kolyčius

APIE "PROTESTO SĄMONĘ"

"Galime pasistiprinti mūsų tikėjime, imdami pavyzdį iš mūsų brolių Lietuvoj."

Tarnauti Dievui... nu, savaime aiškus dalykas. Eini į Mišias, poterius kalbi ir garbini Dievą. Bet ar to užtenka? Šių dienų jaunimas pradeda atpulti nuo Bažnyčios. Kodėl? Tai sunkus klausimas... Prof. Maceinos žodžiais, "gaila, kad jauni protai atsisakytų religijos."...

Tai ką mes, kaipo ateitininkai, galime padaryti? Galime skatinti kitus jaunuolius lankyti Mišias ir prisidėti prie liturgijos įvairiais būdais. Taip pat galime pasistiprinti savo tikėjime, imdami pavyzdį iš mūsų brolių Lietuvoj, kur religija yra paniekinta ir kur žmonės yra persekiojami už savo tikėjimą.

Rasa Šoliūnaitė

"Nelinkėtume ateitininkijai protestu gyventi... Ateitininkai yra labiau linkę save laikyti pasaulio statytojais negu protestuotojais."

Aišku, yra dirbtina (ir neteisinga) iš ilgo straipsnio ištraukti vieną mintį ir tik apie ją kalbėti, bet taip darysim vien dėl to, kad, diskusijose minčiai oponuojant, gal ji pati išryškės ar rasis verta kurių pakeitimų. Ta mintis yra iš pirmosios Maceinos straipsnio dalies: "Iš protesto kilusi, ateitininkija turi protestu gyventi ir toliau".

Nelinkėtume ateitininkijai protestu gyventi, ir tai dėl kelių priežasčių. Istoriniu atžvilgiu, ateitininkai yra labiau linkę save laikyti pasaulio statytojais negu protestuotojais. Galima argumentuoti, kad kai kuriais atvejais protestas galėjo būti kūrybai akstinu, bet, tur būt, būtų slidu įrodyti, kad jis yra sąjūdžio gyvenimo variklis. Ar nebūtų galima teigti, kad ateitininkai visad norėjo vieno — ir tai nuoširdžiai, ne vien sąjūdžio retorika; būtent, pilnesnio, gilesnio gyvenimo kuo apsčiau ne tik sau, bet ir visai lietuvių tautai? Ar ta prasme ateitininkų sąjūdis nekilo tik iš užmojo "duoti tinkamą atkirtį nutautinimo ir nukrikščionimo veiksniams", bet kur kas didingesnio noro stipriai surišti lietuvių kultūros raidą su Vakarų Europa (kaip tai buvo pasisekę, pavyzdžiui, lenkams)? Neatrodytų, kad šis pirminis noras būtų pasenęs dabartiniu metu.

Diskusijose dėl protesto sąmonės reikėtų iškelti tezę, kad priėjimas prie pasaulio tik per grėsmės sąvokas (o to reikalauja protesto sąmonės metodologija) paties pasaulio nepadaro labiau suprantamu nei nepalengvina darbo jį pakeisti. Juk yra visai realus pavojus padaryti komunizmą ar kurį kitą sąjūdį blogio įkūnijimu; tuo gi pasaulis per lengvai padalinamas į geruosius ir bloguosius.

Aušrelė ir Arūnas Liulevičiai

"Tik geriau supratę lietuvių gyvenimą okupuotoje Lietuvoje, atrasime vis tinkamesnių būdų jiems padėti."

Vienas svarbiausių klausimų, kuris šiuo laiku sukelia ginčų ir kurį svarsto Antanas Maceina, yra išeivio ryšiai su okupuota Lietuva. To klausimo svarbą išryškino neseniai įvykusi Simo Kudirkos byla, jaunimo svečiavimasis pas gimines Lietuvoje bei lituanistiniai kursai Vilniaus universitete.

Mūsų tikslas, pareiga ir privilegija yra padėti savo broliams lietuviams Lietuvoje. Tai galima atlikti vadovaujantis dviem pagrindiniais būdais. Pirma, reikia nebijoti, jei yra galimybė pasilikti Lietuvoje ilgiau negu penkias dienas. Per ilgesnį laiką galima geriau susipažinti su tikrąja tėvyne, pamatant daugiau, negu sovietai mums nori parodyti. Taip pat galima giliau susipažinti su Lietuvos moksleiviais ir studentais. Prie to priklauso ir laiškų rašymas moksleiviams ir studentams. Asmeniškais laiškais praplečiame jų akiratį, pateikdami galimybes, kurių jie, užaugę komunistinėje santvarkoje, nepažįsta. Siunčiama vakarietiška spauda jiems suteiktų žinių, kokių iš kitur jie negali gauti.

Antras būdas padėti yra dar reikalingesnis, ypač tiems, kurie kenčia už Geležinės Uždangos dėl savo pasisakymų už laisvę. Didžiausi pavyzdžiai — tai Simas Kudirka ir Sąžinės Kaliniai. Jiems galime padėti demonstra-

cijomis, parodydami Vakarų kraštams, kiek svarbios šios bylos mums, nemažai grupei žmonių. O Vakarų politika skaitosi su žmonių grupėmis.

Rašydami laiškus savo politikams galim užangažuoti plačiai žinomus asmenis bei didesnių miestų spaudą. Taip pat svarbu siųsti asmeninius protestus į Maskvą. Jei pakankamai žmonių laisvame pasaulyje įstengia sugėdinti sovietus, jie neturi pasirinkimo ir privalo nors šiek tiek atgniaužti geležinį kumštį.

Antanas Maceina išaiškina, kad reikia turėti ryšių su tėvyne, bet ne su jos pavergėjais. Mes, jaunimas, turime pažinti pavergėją, kad galėtume lengvai atskirti, kam padedame. Tik susipažinę su komunizmu ir geriau supratę lietuvių gyvenimą okupuotoje Lietuvoje, atrasime vis tinkamesnių būdų jiems padėti.

Dalia Bilaišytė

"Negalima pasitenkinti vien kova su blogiu, bet reikia kelti teigiamas krikščioniškas bei tautines idėjas ir jomis gyventi."

Man atrodo, kad prof. A. Maceina per daug iškelia protesto dvasią. Autoriaus žodžiais, "Protesto sąmonė yra vidinis ateitininkijos variklis ir tik jai turi būti duotas turinys". Tiesa, kad protesto dvasia žadina energiją kovai ir yra stiprus psichologinis variklis, tačiau nenorėčiau vien protestu įprasminti ateitininkijos egzistencijos. Pats žodis protestas turi neigiamą atspalvį. Ateitininkų šūkis "Visa atnaujinti Kristuje" yra pozityvus. Negalima pasitenkinti vien kova su blogiu, bet reikia kelti teigiamas krikščioniškas bei tautines idėjas ir joms įsipareigoti, jomis gyventi. Ar negalima ateitininkų veiklą pagyvinti pozityviomis mintimis, idėjomis ir konkrečia veikla? Ar nebūtų suprantamesnis laisvųjų kraštų jaunimui objektyvus komunistų ideologijos apibūdinimas, kartu iškeliant jos neigiamybes praktikoje? Dr. A. Maceina siūlo išleisti gerą knygą lietuvių kalba, kurioje būtų išdėstyti komunizmo pagrindai. Man atrodo, kad jaunimas daug geriau pajėgia suprasti raštus gyvenamojo krašto kalba ir daug mieliau ta kalba skaito. Ar neturėtumėm pasitenkinti tuo, kad ateitininkų susirinkimuose kalbama ir diskutuojama lietuviškai?

Sesuo M. Margarita

A. Maceinos vadinama 'bedvasės kultūros grėsmė' dalį išeivijos suvilioja miesčioniškos kultūros žibučiais."

A. Maceinos vadinama "bedvasės kultūros grėsmė" dalį išeivijos suvilioja miesčioniškos kultūros žibučiais. Tokie išeiviai nebetenka tapatybės, nusisuka nuo dvikelės kultūros ir dingsta tautai. Išeivis visados turi būti dvikalbis ir dvikultūrinis žmogus.

Miesčionėjimo žymės pasirodo ir jaunimo tarpe ryškiu noru daugiau gauti nei duoti. Pavyzdžiu paimkime profesijų pasirinkimą. Turime profesionalų griežtųjų mokslų srityje. Vyresnieji, pergyvenę nepriteklių, dažniausia ragina savo vaikus imtis praktiškų, pelningų profesijų. Išsivysto stereotipai. Vyrai studijuoja inžineriją, mediciną, o moterys — chemiją, biologiją, farmaciją.

Jokiu būdu nenoriu nužeminti šių vertingų profesijų, kurios daug pasitarnauja žmonijai. Tačiau koks yra jų įnašas lietuvių kultūros aruodan? Užmirštyje lieka žurnalistika, politiniai bei komunikacijos mokslai, menai, istorija, tautosaka, geografija ir kt. Pastarieji mokslai pareikalauja daugiau pasiaukojimo, vaizduotės, bet neša mažiau pelno.

Vienok, jei sutinkame, kad tautiškumas yra dalis kasdienybės, o ne vien savaitgalinis išsiblaškymas, tai turėtume rimčiau persvarstyti, kokius siekius pasirinkti. Gaila, kad auklėjamosios, ideologinės organizacijos bei politiniai veiksniai, kurių pagrindinis siekis yra lietuvybės išlaikymas, iki šiol mažai rūpinosi šiuo reikalu. Stipendijos gal nuvalytų dulkes nuo muzikos archyvų. Gal. B. Pūkelevičiūtė sukurtų ne 15 minučių filmą reprezentuoti Lietuvą. Įvertintas darbas uždegtų kitus imtis panašaus darbo.

Su noru dirbamas darbas ugdo, vilioja į gilesnes studijas. Tokia kūryba reikšminga ir tautai. Nepalikim savo veikimo savaitgaliams. Tetampa jis mūsų kasdieninis užsiangažavimas.

Emilija Pakštaitė

"Prieš ugdant protesto sąmonę, reikia išugdyti tikybą kaip dvasinę realybę."

Trečiojo laiško dalyje prof. Maceina išdėsto ateitininkijos esmę ir parodo spragas, kurios atsiranda perkėlus ją į šiandieninę tremtinio aplinką. Ateitininkijos kilimas remiasi protestu, "protestu prieš nutautėjimą bei nutautinimą ir ... protestu prieš nukrikščionėjimą bei nudorinimą". Tam reikalingas pažinimas ir protesto sąmonės ugdymas. Čia jis pamini keletą praktiškų ir realizuojamų galimybių. Tačiau prof. Maceinos siūlymais remiantis, nors bus "išstudijuota ir pasisavinta," vis dėlto yra pavojus, kad tai bus padaryta vien tik protu.

Protesto pozityvioje pusėje randame ateitininkų šūkį "Visa atnaujinti Kristuje". Atnaujinimas turi vykti ne vien tik kaip protinė užduotis, bet kaip dalis gyvenimo. Didelė dalis ateitininkų nebegyvena šiuo šūkiu, nebemato svarbos remti kiekvieną dieną, kiekvieną žodį, kiekvieną veiksmą gyvojo Dievo Dvasia. Suprantu, kad, prof. Maceinos nuomone, tai yra savaime suprantama, bet problema glūdi tame, kad kaip tik tai nėra savaime suprantamas reikalas, o greičiau savaime užmirštamas. Pirmiausia būtina išugdyti tikybą kaip dvasinę realybę. Taip, ateitininkai yra elitas, bet mes tuo esame tik iš Dievo, kuris, suteikęs mums tiek galimumų, nemažai iš mūsų ir pareikalaus. O kaip mes galime net svajoti reikalavimus įvykdyti be jo pagalbos? Prieš pradėdami bet kokį darbą, turime išugdyti dvasinę sąmonę, kurios trūksta ne tik pas jaunimą, bet ir pas vyresniuosius. Tiktai tada tikrai suprasime protesto sąmonės ugdymo šiuolaikinę būtinybę.

Vilija Bilaišytė

"Ateitininkai negimė... iš protesto. Pergyvenimas ir įsitikinimas turi išaugt šalia ir anksčiau bet kokio protesto... Tautiškumas, religiškumas ir integrali kultūra yra vertybės, kuriomis grindžiamas pilnutinis gyvenimas."

A. Maceinai atrodo, kad ateitininkija kilusi iš protesto nutautėjimui ir nukrikščionėjimui ir kad "minėtos grėsmės yra pasilikusios tos pačios ir šiandien". Jis cituoja pirmąjį louvainiškį (1909) atsišaukimą, kuris iškelia minėtus du pavojus. Iš tikro, tas atsišaukimas iškėlė ir trečią — erzackultūros pavojų; dėl

to statė trečią protesto "stulpą" — ugdyti krikščioniškąją kultūrą. "Iš protesto kilusi, ateitininkija turi protestu gyventi ir toliau... Protesto sąmonė yra vidinis ateitininkijos variklis".

Žodis "protestas", man regis, nėra tikslus, kalbant apie praeitį, juoba nėra magiškas šiais laikais. Tai jaučia ir Maceina: "protestas be turinio yra tik pasamdyta demonstracija... Mūsų protestas turi eiti iš pergyvenimo bei įsitikinimo".

Ne sykį esame kalbėję išeivijoj, kad ateitininkams trūksta akivaizdaus "priešo" ar "prievartos", kuri buvo anais laikais. Tada visi labiau subrustų, kovotų. Protestas ar kova yra vis dėlto tik vienas aspektas, kuris teikia tam tikros druskos veiklai. Svarbiau "pergyvenimas ir įsitikinimas", bet jie turi išaugt šalia ir anksčiau bet kokio protesto, rezistencijos ar kovos. Tautiškumas, religiškumas ir integrali kultūra yra vertybės, kuriomis grindžiamas pilnutinis gyvenimas. Tas vertybes pirmiausia ateitininkija diegia, ugdo, tiksliau — papildo, pagilina, nes jaunas žmogus jas gauna (t. y. turi gauti) šeimoje, mokykloje, sveikoje savo visuomenėje. Jau antraeilis uždavinys šias vertybes ginti, dėl jų kovoti.

Grėsmė iš tikro nėra pasikeitusi: panaši, gal dar "piktesnė" bei didesnė ji yra dabar, nei buvo ateitininkų kilmės metu. Tada ji buvo monolitiška, aiški, atakuojanti, dabar — ji tokia pat Lietuvoj, bet daugeriopa, šakota, rafinuotai knisli ir maskuotai švelni laisvojo pasaulio kraštuose. Grėsmės šaknis nėra tik ta, kad atakuojamos esminės vertybės. Grėsmė daug gilesnė, nes ji eina kaip naujas gyvenimo būdas arba nauja kultūros kryptis, skaldanti vertybes, jas suplėšanti, kai savo prigimtimi jos turi būt derinamos. Ateitininkijos pirmaeilis uždavinys "visa suderinti" ir po to arba kartu priešintis iškraipoms, disharmonijai, pažiūrinei ir etinei anarchijai. Naujas miesčioniškumo tipas, kurį Maceina pristato kaip grėsmę, yra tik iliustracija tos disharmonijos bei anarchijos, kuri eina iš vertybių suskaldymo. Kitas jo pavyzdys — kaip tikintieji, netgi jaunimas herojiškai spiriasi sovietinei ateistinei prievartai Lietuvoje — taip pat rodo, jog už to heroizmo slepiasi įsitikinimas religijos ir kitų vertybių prasmingumu. Jei naujos miesčioniškumo apraiškos — "valkatavimas, seksualinis palaidumas, neatodaira į kitus, narkotikų vartojimas" rodo naujos, nuvertybintos gyvenimo krypties "fiasco", tai naujasis heroizmas sovietų užimtuose kraštuose liudija senojo, vertybinio gyvenimo kelio jėgą, jo gilias šaknis. Pastarosios nesiduoda išraunamos prievarta, lengviau betgi pažeidžiamos "žemesnės kultūros (ir laisvės) blizgučiais".

Maceina pasinaudoja Solženicinu ir skatina ateitininkus demaskuoti sovietinę prievartą, kuri eina kartu su melu, nes Solženicino žodžiais, kas priima prievartą savo metodu, tas turi rinktis melą savo principu. Maceinai rodosi, kad "mūsų amžiaus istorijoje komunizmas yra pats ryškiausias ir pats pavojingiausias veiksnys", į kurį ir reikia ateitininkams kreipti ypatingą dėmesį ir negalvoti, kad čia užtenka tik politinės ar teisinės kovos. Maceina pabrėžia moralinę, idėjinę kovą.

Bet argi tik prievarta dangstosi melu? Ar nėra melo laisvėje, kuri atsiejama nuo tiesos ir pareigos? Ar abi sistemos — komunizmas ir buržuazija — nėra suartėjusios šia prasme? Ar jos abi nėra lygiai pavojingos gyvenimo visumai, jo pilnatvei? Mes jaučiame beveik sutartinį, kartais sunkiai išskiriamą, abiejų "veiksnių" persipinimą šiapus Atlanto. Man regis, turime žymiai platesnį grėsmės ir tuo pačiu kovos akiratį, negu Maceina jį mums pristato savo pasisakymuose. Tai jaučiame čionai, dėl to nerimstame — ieškome kelių atsispirti ir tai atsparai ruošiame iš anksto mūsų jaunimą. Tie jauni entuziastai, kuriuos Maceina prisimena, nebėra vaikiški entuziastai. Jie ir "protestininkai", ir kartu integralistai. Jiems nepasakysi, kad šiandien yra grėsmė tik katalikiškumui ir tautiškumui. Pavojų jie jaučia plačiau ir pagal tai akcentuoja savo principus: iš tų principų, kaip iš Trejybės, jie nieko neišjungia. Ateitininkai turi savo visumą — vertybių visumą ir tik ją įsisąmoninę bei įsisavinę jaučiasi stiprūs ir mato stiprybę savo sąjūdžiui, o kartu ir visai tautai bei jos kultūrinei krypčiai.

Ateitininkai negimė iš nieko, juo labiau "iš protesto". Jie perėmė estafetiškai tai, ką puoselėjo Valančius ir visa eilė prieš jį, ką bandė išlaikyti bevardžiai ar neryškiais vardais sambūrėliai, gimę po Valančiaus. Ateitininkijos amžius nesueina į 65 metus, jei kalbėti apie idėjines šio sąjūdžio šaknis ir pačią kovos dva-

sią. Jei ateitininkai "pasens" ar išsisems, ateis kitas sąjūdis ir perims tą pačią kūrybos ir kovos kryptį. Kitaip turėtume gana liūdnai žiūrėti į mūsų tautos ateitį ir į jos vidinį pajėgumą. Bet, manding, nėra ženklų, kad ateitininkija išsisemtų. Ji tik išsisklaidžiusi plačiuose plotuose, nesuglaudinta, vis ir vis turinti persiorientuoti, sukaupti jėgas. Ji dabar trapi, greičiau pažeidžiama ar apleidžiama atskirose vietovėse, perdaug savo vyresniųjų ir vidurinių jų yra permetusi į kitus darbo barus.

Kun. Stasys Yla

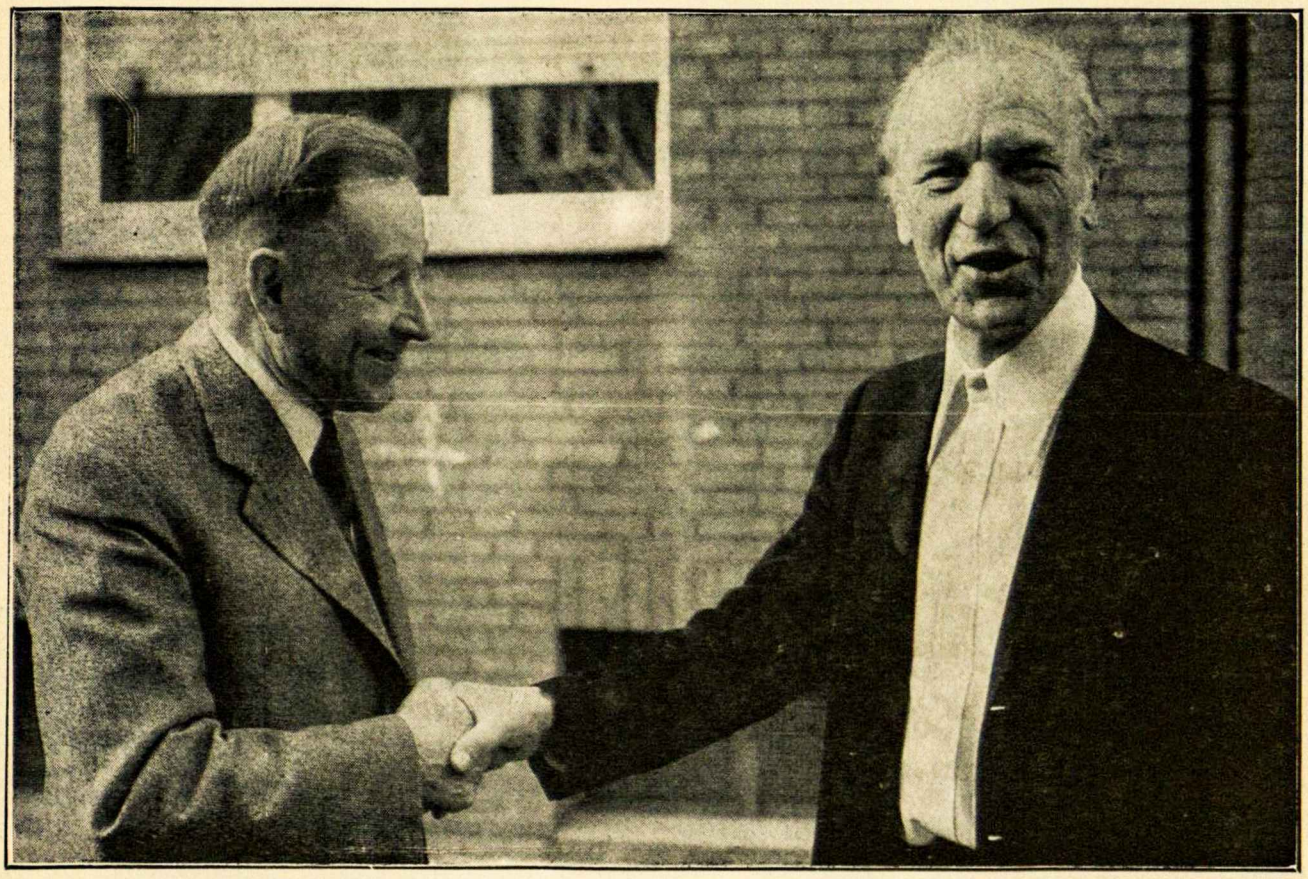

Dalia Bilaišytė — "Ateities" redakcijos narė — moksleivių atstovė; Chicagos Lipniūno moksleivių kuopos valdyboje ir "Sūkurio" redaktorė.

•

Vilija Bilaišytė — Chicagos studentų draugovės narė; studijuoja meną University of Illinois.

•

Kun. Stasys Yla — Ateitininkų Federacijos dvasios vadas, Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų kapelionas Putname (JAV), visos eilės knygų straipsnių bei studijų autorius, paskaitininkas.

•

Vincas Kolyčius — Toronto ateitininkiškojo jaunimo ilgametis globėjas bei vadovas ir "Ateities" redakcinio kolektyvo narys 1972 - 1974 m.

•

Bronius Krokys — keletą metų pirmininkavęs Rochesterio (JAV) sendraugių skyriui, suorganizavęs ten jaunučių bei moksleivių kuopas ir joms vadovavęs 12 metų, ilgametis lituanistinės mokyklos vedėjas, mokytojas, visuomenininkas.

Juozas B. Laučka — Sendraugių Ateitininkų Sąjungos pirmininkas, gyvenąs Bethesda, Md. JAV.

•

Aušrelė ir Arūnas Liulevičiai augina Vėją ir Gytį, du jaunus ateitininkus. Be to, dr. Arūnas dėsto matematiką Chicagos universitete, o Aušrelė tame pačiame universitete ruošia doktoratą teologijos - literatūros srityje. Arūnas vadovavo Studentų Ateitininkų Sąjungai 1956 - 1957 m. ir globojo "Ateitį" 1960 - 1966 m. Prieš pora metų Aušrelė redagavo ateitininkų skyrių "Drauge".

•

Sesuo M. Margarita (Bareikaitė) — Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų kongregacijos vyresnioji, ilgametė jaunimo vadovė Kanadoje ir JAV, dabar gyvenanti Putname, Conn. JAV.

•

Emilija Pakštaitė — Chicagos studentų ateitininkų draugovės narė, "Akademinių Prošvaisčių" skyriaus "Drauge" redaktorė; studijuoja muziką DePaul universitete.

•

Rasa Šoliūnaitė — Chicagos studentų ateitininkų draugovės narė; Lemonto moksleivių kuopos globėja; vicepirmininkė jaunimo reikalams Lemonto Lietuvių Bendruomenės valdyboje; studijuoja Lewis universitete.

•

Ina Stravinskytė — Chicagos studentų ateitininkų draugovės narė; studijuoja Chicagos Circle universitete domisi menu.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

KRISTIJONAS DONELAITIS

ŽIEMA

Vei! kaip ant ežerų visur pasidaro,
Lygiai, kaip antai stikliorius įdeda stiklą.
Taipgi namai žuvų, kur varlės vasarą šventė,
Dėl barnių žiemos lyg su šarvais užsidengia
Ir tamsoj miegot kiekvieną gyvulį siunčia.
Štai laukus žiemys jau taip nugandino bardams,
Kad ir balos ir klampynės pradeda rauktis
Ir purvynai jų teškėt ir šliurpt pasiliauja.

* * *

Tik dyvai žiūrėt kaipo barzdoti pušynai
Su savo kuodais garbanotais visur pasirodo
Ir lyg puderuoti ponaičiai stov įsirėmę.
Bet kiti nuogi žagarai tarp jų pasilenkę,
Būriškai po stogais jų stovėdami dreba
Ir raudodami kloniojas, kad švilpia vėjai.

— "Žiemos rūpesčiai"
Metai

sukaktuvės

1714 metų pačią pirmą dieną gimė Kristijonas Donelaitis. Klausimas, ar jo tėvams ūkininkams net į galvą atėjo mintis, kad jų sūnus lietuvių tautos literatūroje paliksiąs tokius žymius pėdsakus. Bet įsivaizduodami jį kaip "Metų" autorių, vargu ar taip pat įsivaizduojame jį kaip labai nagingą, praktišką žmogų — ne tik poetą, ne tik protestantų kunigą, dievobaimingą, Dievą mylintį žmogų, bet ir taurų, drąsų žmogų, kovojantį už savo parapiečių lietuvių interesus. Tuo laiku, kai kiti kunigai Mažojoje Lietuvoje, vadovybėms pataikaudami, pamokslus sakydavo tik vokiškai, Donelaitis, gerbdamas ir suprasdamas savo parapiečius lietuvius, jiems kalbėdavo lietuviškai, nebijodamas tuo užsitraukti valdžios nepasitenkinimą: vienas valdininkas taip ir skundęsis, jog tie lietuviai klausą tik savo pastoriaus Donelaičio, o ne teisėtų valdininkų. Savo raštuose jis džiaugėsi lietuvio prastuolio natūralia dora ir meile gamtai, ir tai vertindamas nebijojo stoti į kovą prieš lietuvių engėjus. Maskolių okupacijos metais, kai lietuviams buvo įsakyta minėti Aleksandro Neviškio šventę, Donelaitis išdrožė pamokslą, sulygindamas šį "šventąjį" su plėšiku, tuomi parodydamas, kame okupanto žiaurumas.

•

Du šimtus trylika metų vėliau, sausio 27-tą dieną, mirė arkivyskupas Jurgis Matulaitis. Nors tai buvo palygint neseniai, jis jau yra paskelbtas Dievo tarnu, t. y., kandidatu į šventuosius. Kad jo visas gyvenimas buvo Kristaus liudijimas, buvo aišku visiems, kurie su juo turėjo ryšių. Tačiau jo apaštalavimas paliko ir konkrečiai apčiuopiamų statistinių rezultatų: jam būnant Vilniaus vyskupu, į katalikus perėjo 7,025 pravoslavai, 98 protestantai, 50 žydų ir 2 mahometonai. Arkivyskupas Matulaitis taip pat buvo ir mokslo žmogus. Neskaitant to, kad jo teologijos magistro bei doktorato disertacijos buvo įvertintos aukščiausiais atžymėjimais, jis buvo ir vienas iš sociologijos pirmtakų Lietuvoje. Jis su kitais pradėjo socialinius kursus Kaune, o 1907 m. buvo pakviestas į Petrapilį profesorium naujai sociologijos katedrai. Jo sociologinės mintys buvo tiek gyvenimiškos, kad jos net įtaigojo Lietuvos žemės reformą.

•

Sausio 6 d., 1893 m., gimė Vincas Mykolaitis-Putinas. Visi pažįstame jo poeziją ir beletristinius veikalus, bet kas pažįsta jį kaip dramaturgą? Jis yra trijų dramų autorius: "Valdovo sūnūs", "Žiedas ir moteris" ir "Nuvainikuotoji vaidilutė". Ši paskutinioji drama buvo sukurta specialiai Ateitininkų Reorganizacinei Konferencijai (1927 m.) ir jai mintį davė Stasys Šalkauskis: vaidilutė Birutė, tapdama kunigaikščio Kęstučio žmona, sulaužo dievams priesaiką ir tuo būdu užtraukia lietuvių tautos tragediją, kurios pirmas momentas yra Vytauto mirtis nepalikus sūnų Lietuvos sostui valdyti.

•

Šį mėnesį taip pat linkime ilgiausių metų profesoriui Antanui Maceinai (gimtadienis sausio 27 d.), į kurio laišką Ateitininkų Federacijos vadui pasisakymus spausdiname šiame numeryje, ir kun. Stasiui Ylai (gimtadienis sausio 5 d.), kurio pernai išleistos knygos "Veidai ir Vardai" recenziją rasite šiame "Ateities" numeryje.

vadai

JUOZAS BRAZAITIS — PILNUTINĖ ASMENYBĖ

(1903 m. gruodžio 9 — 1974 m. lapkričio 28)

Profesorius Juozas Brazaitis buvo mokslo ir minties žmogus. Baigęs lietuvių literatūrą, jis ją dėstė Kauno universitete. Tačiau gilus mokslinis išsilavinimas Brazaičio nepavertė į teoretiką, kraštutinį idealistą. Anot kun. Ylos, Brazaitis išsiskyrė iš kitų savo idealistiniu realizmu. Todėl jis neapsiribojo vien tik Lietuvos kultūra bei politika, bet aštriai jautė ir pasaulio kultūrinį bei politinį pulsą. Lietuvos laisvės, valstybės kūrimo laiku, kai daugelis džiaugėsi atsiekę nepriklausomybę savo tautai ir gyveno lyg ji atsiekta jau amžinai, Brazaitis suprato Lietuvos tikrą padėtį ir tikėjo prof. Eretu, kai jis kalbėjo: "Svarbu nepriklausomybės momentus tikslingai sunaudoti tautai sustiprinti, kad ji galėtų išlaikyti tuos bandymus, kuriuos ateitis jai skirs".

Laisvos Lietuvos laikais Brazaitis nesireiškė vado rolėje visuomeninėj veikloj, nes jį traukė mokslo darbas. Vis dėlto jis buvo vienas iš tų, kurie paskelbė pilnutinės demokratijos vilti. Daugelis šių žmonių sudarė sąjūdį, vadinamą "Naujoji Romuva". Šiuo socialinio rūpesčio atžvilgiu Brazaičio pagrindiniai mintytojai buvo Stasys Šalkauskis ir arkivyskupas Matulaitis (žr. "Sukaktuvės", psl. 19). Šis sąjūdis, matydamas pažangaus, katalikiško laikraščio svarbą statomai valstybei, pasiėmė leisti tuo metu į sunkią finansinę padėtį pakliuvusį "Ryto" laikraštį, bet jau nauju "XX Amžiaus" vardu. Pasak dr. Kisieliaus, "tai buvo be galo populiarus, gajus, katalikiškos, naujos, pažangios minties laikraštis... jo prenumeratorių skaičius nepaprastai pakilo, nes ten buvo sukauptos gabiausios ir pažangiausios katalikų jėgos". Jame dirbo prof. Brazaitis iki pat bolševikų okupacijos.

Tačiau mūsų tautos mokslo vado pastangų bei įspėjimų neužteko; pirmoji bolševikų okupacija tautą ištiko nepasiruošusią. Realybės spaudžiamas, Brazaitis, mokslo žmogus, turėjo virsti Brazaičiu, rezistencijos vadu. Kad ir kaip nemielas jam buvo žmonėms vadovavimo darbas, pavojaus metu sukilėlių jis buvo mobilizuotas, ir, kaip drausmingas lietuvis, uždėtos naštos nesikratė.

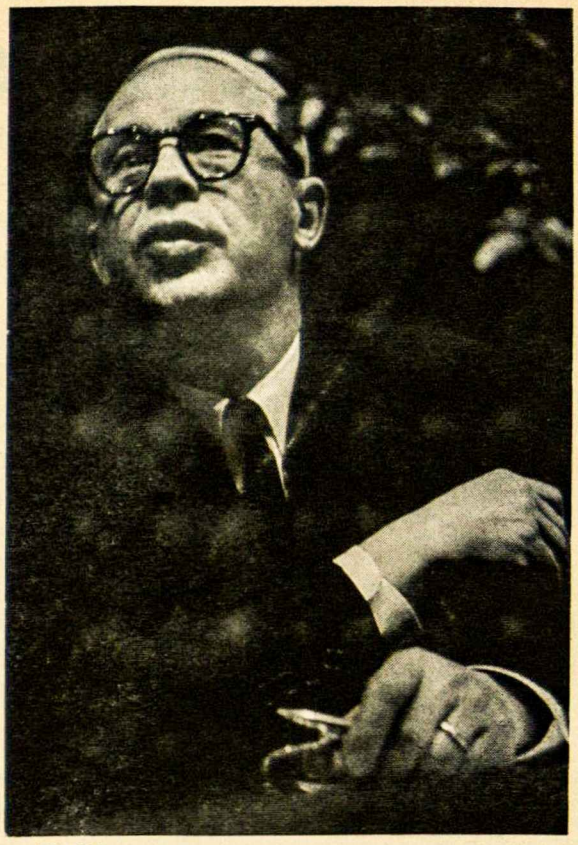

Didžiausiu tautos įtampos metu išryškėjo jo kaip organizatoriaus asmenybė, labai realiai ir šaltai matanti dabarties uždavinius ir ateities perspektyvas. Tautos krizėje jis dirbo ne ten, kur širdis traukė, bet ten, kur šaukė tautos reikalai. Organizuojant požeminę veiklą rezistencijai prieš bolševikus, jo veikimo būdas buvo ramus, išmąstytas, savo rezultatais taiklus.

Po ilgų rezistencijos kovų teko jam apleisti savo kraštą, bet ne rezistencinę kovą. Dr. Kisielius atsimena, kaip Brazaitis važinėdavo mažu vokišku automobiliuku po tremtinių stovyklas ir skatindavo per paskaitas nepasiduoti nutautėjimo srovei; nurodydavo tikslingą rezistencinę laikyseną už savo krašto ribų ir kurstydavo tautinės ištikimybės ugnį. Studentai į jo paskaitas miniomis plaukdavo ir po paskaitos ovacijas keldavo. Po vienos paskaitos studentai buvo taip paveikti, jog atsisveikindami jie pakylojo ne tik jį vieną, bet ir su visu jo automobiliuku.

Amerikoje Brazaitis buvo ir VLIKo vykdomosios tarybos narys, ir "Darbininko" ilgametis redaktorius, ir Lietuvių Mokslo Akademijos narys.

Profesorius Juozas Brazaitis savo gyvenime išsivystė į pilnutinę asmenybę ir dėl to ne tik ateitininkams, bet ir visiems lietuviams jo mirties nuostolis tebus atsvertas juo šviesiu atminimu ir didžiais darbais. *A. Z.*

KOMETOS AŠMENYS

Iš Aleksandro Radžiaus antrojo eilėraščių rinkinio "Baltas mėnulio miestas", kuris tuoj pasirodys spaudoje.

JAUTIS

Senam kontinente
ganosi jautis,
ragai iškilę aukščiau debesų,
o tarp ragų
spindi saulė,
spindi saulė,
spindi mėnulis,
kaimenės spindi žvaigždžių.

Neilgai padangė spindės.
Greitai saulė kraujuodama kris,
mirs mėnulis ant rago pasmigęs,
o žvaigždės, rausvai nudažytos,
suguls ant jaučio pečių.

Tada bus taika.
Bus naktis.
Kiekvienoj trobelėj spindės
jaučio akis.

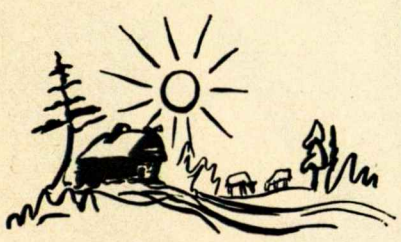

SACHARA

Balti karavanai keliauja tolyn,
į šiaurę, į pietus, į rytus.
Į vakarus traukia
juodi karavanai,
į vakarus slenka audra.

Vėjas palaidos žalius horizontus,
smėlį užkloš ant akių.
Saulė bijos vakaruos nusileisti,
sustojus ant kopų karštų.
Išgers ji ištirpusius šiaurės ledus,
išgers vandenynus lig dugno,
paklys karavanai,
pirkliai neparduos
nei vergų, nei šilkų, nei šampano:
kapams nebereikia
karavano pirklių,
nereikia daiktų.

DULKĖ VISATOJ

Aš, pasigavęs
galaktinį žaibą,
vėl panorėjau
būti ugnis.
Į mano plaukus,
į mano veidą
krinta visatos
žalia kibirkštis.

Noriu sudegti
be dūmo, ugnies,
žybtelti noriu,
kaip elektronas,
ir suvirpėti dulke visatoj,
glaustis prie saulės
ir prie žvaigždės.

KOMETOS AŠMENYS

Kometos kardas kirto Paukščių Taką.
Totoriai plūdo iš rytų.
Miestai slėpėsi šviesos miglotoj palapinėj,
bijodami nakties
ir jos keistų ženklų.

Kometos kardas kirto baltą saulę.
Totoriai apgulė tvirtovę.
Naktis, drebėdama visom žvaigždėm,
laukė grįžtančios gyvos
ir neužgęsusios šviesos.

Kometos kardas kirto į planetą.
Totoriai žuvo ryto angoje.
O mes užrašėm savo vardą
ant aštrių kometos ašmenų,
kad ją paženklintą sutiktų
visatos nerami tamsa.

VAKARO NIRVANA

Juodos rankos nuo žemės juodos
pridengė baltą mėnulį,
paniro delčia vandenin.
Miškas sunkus buvo sielą užgulęs,
vakaro vėsą atnešus tamsa
sustojo prie mano langų.
Sudiev, žiburėli, daugiau nebedek.
Sustingo naktis, užgeso veidai.
Juodos rankos erdvėj
apkabino mane,
taip saldu ir taip lengva,
ir delčia vandenin
gilyn... gilyn...

NUKRYŽIUOTASIS

Aš nukryžiuotas
ant Šiaurės Kryžiaus,
aukso vinys
žėri delnuos.
Lėtai ir skaudžiai
gęsta šviesa.
Virpančiom lūpom tariu:
— Naktie, priimki mane.

Pokalbis su Apolonu:

TARP LYTIES-DEIVĖS IR KRIKŠČIONIŠKŲ VERTYBIŲ...

Šis rašinys remiasi tikru pokalbiu. Tačiau vardai, kai kurie faktai ir net pati pokalbio eiga yra pakeisti, ne tik išsaugoti konfidencialumą, bet ir išryškinti tam tikras idėjas. — Red.

Sėdėjau prie stalo. Ruošiau "Ateitį"... Suskambėjo telefonas. Kalbėjo Apolonas.

— Žinai, esu visai susimaišęs... Mačiau filmą... Norėčiau su tavim pasikalbėti.

Nelabai buvau linkęs. Stalas buvo apkrautas popieriais, o darbo, rodos, nesimatė nei pradžios, nei galo. Minutėlę patylėjęs, atsakiau:

— Esu darbo įkaršty... Ruošiu "Ateit".

— Iš mūsų pasikalbėjimo gal kils kokia idėja...

Nedaug tuo tikėjau, bet nenorėjau atmesti rankos, siekiančios pagalbos:

— Gerai, atvažiuok.

Už pusvalandžio jis jau buvo pas mane. Giliai atsidusęs, pradėjo:

— Susimaišiau ir vienas negaliu išsinarplioti. Bent aš negaliu. Bet kai tuo pačiu įspūdžiu pasidalinu su kitu, tas padeda... Jei su žmona būčiau ėjęs to filmo žiūrėti, būtų buvę visai kitaip. Pastebėjau, kad, jei su kitu žmogum pasikalbu, tas įspūdis — nors būtų sukrečiantis — taip nepaveikia.

— Tai kas tave taip paveikė? — paklausiau.

— Aš mačiau filmą "What do you say to a naked lady..." Jis svarsto lyties klausimą. Didesnė dalis filmo susidaro iš scenų, kuriose parodomas spontaniškas elgesys žmonių, kurie nežino, kad jie filmuojami. Pačios scenos labai skoningai parinktos. Nebuvo pornografinio pobūdžio vaizdų, bet buvo taip įtikinančiai išvedžiojama, kad po filmo tu juokies iš tų dalykų, kuriuos prieš tai laikei šventais. Bent taip atsitiko man. Po tokių scenų vyksta diskusijos apie tą sceną. O kai pamatai visą filmą — vietomis taip juokingą — taip juokies iš žmonių prigimties silpnybių, kad po filmo bet kas, kas rišasi su lyties nenaudojimu, kaip nekaltybė prieš vedybas, yra taip juokinga, taip nerealu, taip keista, kad tiesiog netiki, jog galėjai prieš tai kitaip galvot... Ir kokios pasėkos iš to? Rožė, mano žmona, yra ribota, ne ekspertė. Ji paprasta moteris, su normalia morale... Jei jos elgesį lovoj palyginu su tuo, ką matau filmuose, matau skirtumą... Visai neprilygsta tam, ko norėčiau. Ir dėl to esu nepatenkintas. Ir mūsų ryšys dėl to nukenčia. Ir tada pradedu galvoti, kad tas ryšys, kurio pagrinde yra sakramentas, yra blefas — taip netikras, kad atrodo, jog jo iš viso nėra... Po to filmo... ir dabar jaučiuosi labai piktas ir susimaišęs. O many pačiame pinasi klausimas, kaip aš galiu juoktis iš dalykų, kuriuos laikiau šventais... O filmas atrodo labai objektyvus...

— Palauk, — įsiterpiau. — Tu kalbėjai, kaip filmas paveikė tave, bet maža kalbėjai apie patį filmą, kas ir kaip buvo rodoma.

— Na, va... Tokios scenos. Nuoga moteris tik su skrybėle ir rankinuku išlipa iš namo keltuvo. Vyrai apstulbę. Įvairiai reaguoja. Vienas net nusiėmė savo švarką ir jai pasiūlė. Kiti šypsosi. Kiti sumišę. Po to parodoma, kaip po tokios scenos reaguoja ką tik tą filmo iškarpą mačiusi publika. Vieni pritaria, kiti ne. Kitoj scenoj rodo grupę pusiau profesionalų - krepšininkų, kuriems treneris pasako, kad, jei jie nori toj komandoj likti, turi du mėnesius susilaikyti nuo lyties. Vienas jaunas žaidėjas sutinka: "Man nebus jokios problemos". Kitas sušunka: "Tu beprotis..." Trečias ima prieštarauti: "Aš nesutinku... Aš išstoju". Dar kitoj scenoj jauni žmonės apklausinėjami apie jų papročius lyties atžvilgiu. Po kelių eilinių klausimų jauna mergaitė, labai provokuojančiai apsirengusi, paklausia apklausinėjamo vaikino: "Ar tu su manim dabar lytiniai santykiausi?" Ir jis perėjo per tikrą agoniją... Matai, kad iš

tikro nevaidino. Buvo aišku, kad juto didelį patraukimą jai. Jis svarstė: "Taip... Ne..." Jis aiškiai norėjo surasti kokį pateisinimą... Bet galų gale po jo ilgo svarstymo mergaitė staiga pasakė: "Ačiū, tai viskas". Fantastiškas nusivylimas... Po tokių scenų vis būdavo parodoma nufilmuota spontaniška reakcija publikos, ką tik mačiusios tą filmo iškarpą. Iš vyresniųjų grupės kai kurie suklykdavo. Kai kurie atsistodavo ir išeidavo. Šaukdavo, kad tai "nešvara", absoliučiai "nešvaru". Kažkoks sukalkėjęs nusistatymas. Jaunesnieji priimdavo ramiau. Matydami nuogą moterį, dėstančią kursą apie lytį, pas vyresniuosius dingdavo dėmesys; tik nuduodavo, kad klausosi. O jaunesni dar galėjo racionaliai diskutuoti. O reakcija publikos, tikros publikos, kuri žiūrėjo su manim, buvo tokia. Salė buvo pripildyta. Apie 80-90 proc. žiūrovų buvo jauni — gimnazistai, studentai. Galima buvo jausti, kad iš filmo jie priėmė viską. Lytis buvo taip garbinama, kad tapo tikra deivė. Lytinis džiaugsmas buvo parodytas, kaip gyvenimo tikslas. Tas kvailas, kuris taip nesidžiaugia. Tas išmintingas, sveikas ir žmogiškai tobulas, kas naudojasi. Tiesa, buvo interviu su penkiolikmečiu vaikinu ir septyniolikmete mergaite, kurie turėjo visiškai laisvą lytinį gyvenimą su kitais. Tam pritarė tėvai. Ir abudu atrodė sveiki, išsivystę. — Po filmo parėjęs namo, bandžiau pasidalinti įspūdžiais su savo žmona. Ji, vargšė, besiklausydama, ėmė vis labiau pavargti ir net snausti. Aš... — kadangi man tai buvo taip gilus ir toks svarbus dalykas — užpykau. Pasakiau, kad ji lytim nesidomi, kad... — na ir daug kitų aštrių dalykų. Ir... ir tas man labai rūpi — daugiau, negu pats filmas. Rūpi, kas man pačiam atsitiko ir kaip tai paveikė mano ryšius su žmona. Ir dar giliau: Kur yra laimę nešąs vidurys? Kaip išsivystyti lyties sferoj ir vis dėlto neprarasti dvasinių vertybių, sakykim, kad ir vertinimo, jog mergystė yra gražus tikslas kai kuriems ir kad tai yra, kaip kad mokykloj buvom mokyti, aukštesnis gyvenimo stovis — arčiau Dievo.

Jis sustojo ir laukė. Mačiau, kad dabar atėjo metas man kalbėti. Tad pastebėjau:

— Iš tavo pasakojimo aišku, jog filmo tezė ir išvada yra, jog lytis žmogui yra viskas. Tiesa?

— Taip, — atsakė jis.

— Na, o ar buvo filme atvaizduotas vispusiškas žmogaus gyvenimas. Ar buvo parodyta bent kas nors kita, kas verta žmogui?

— Ne, rodos, nieko kito, — pagalvojęs atsakė jis, — O, tik vienoj vietoj ta jauna mergaitė, laisva lyties reikaluose, santykiavusi su daugeliu, pripažino, kad geriausi ryšiai, net lytyje, buvo su tuo, su kuriuo ji rišosi giliai asmeniškai. Ir čia filmas lyg parodė, kad laisva lytis patvirtina tradicines mūsų vertybes, net gal šeimą.

— Palauk, — sustabdžiau. — Ne laisva lytis patvirtina tradicines šeimos vertybes; jos remiasi žmogaus prigimtimi. Ta mergaitė patyrė, kad vienos lyties asmuo tinkamiausiai ir pilniausiai bendrauja su kitos lyties asmeniu visą žmogų apimančioj plotmėj — ir siela, ir širdimi, ir kūnu. Laisva lytis ta prasme yra tik klystkelis, nežiūrint kurio asmuo vis dėlto gali patirti, kas dera jam pagal prigimtį... Ar tiesa, kad visame filme tebuvo tik ta viena maža užuomina, kad šalia lyties yra dar kažkas vertingo?

— Taip, maždaug...

— Tai kaip iš tokio filmo galima tikėtis objektyvios išminties? Ji gali kilti tik iš pilno vaizdo, rodančio visas pagrindines vertybes, dėl kurių žmogui verta gyventi. Šališkai galima iškelti bet kurį vieną dalyką. Žmogui reikia vitaminų. Bet ar dėl to tesimaitinsim vien vitaminais? Sveika valgyti ir kopūstus. Bet ar dėl to tevalgysim kopūstus? Lytis yra vertybė, bet jos vieta yra šalia kitų ir harmonijoj su kitom. Jei šis filmas būtų objektyvus, jis būtų daug plačiau išvystęs tą vos vieną kartą užsimintą, bet paskui žiauriai ignoruotą temą. Ar iš tokio platesnės apimties filmo tu būtum išėjęs irgi susimaišęs?

— Visai ne... Bet ką aš galiu daryti? Kaip išlaikyti emocinį prisirišimą prie žmonos ir kaip nebūti išmuštam iš vėžių? Ir kaip suvokti dvasines vertybes ir jose sustiprėti?

— Na, na, Apolonai, — šypsodamasis atsakiau, — kad tu ir daug nori. Tačiau mano kad ir logiškiausi atsakymai tau nepaliks tokio įspūdžio, kokio gali duoti tavo paties išgyvenimais paremtas palaipsniškas suvokimas. Jį dalinai jau turi. Kitaip neklaustum. Leisk man dabar tik truputį tau padėti susiorientuoti — pradžiai. Pirmiausia, už ką tu tikrai apsispręstum? Ar tau svarbiau Rožė, ar bet kokia gra-

žuolė, kurią matei tame ar kuriame kitame filme? Vienu laiku tu pasirinkai Rožę ir ji pasirinko tave. Su ja, rodos, suaugai. Iš jos turi vaikų. Ji visa širdim rūpinasi tavim ir jais. O kas ta gražuolė, su kuria — tu įsivaizduoji — galėtum vieną naktį praleisti. O kas po to? Ji viena naktį gal su tavim, kitą — su kitu, tavęs nė neprisiminus.

— Taigi, — įsiterpė Apolonas. — Mane patraukia grožis. Bet tas visas dalykas yra ugnis... Reikia, kaip sako, žiūrėti į savo pyragaitį, ne į kitų. Reikia susivaldyti.

— O kaip ir su emociniu prisirišimu? — prisiminiau jo klausimą. — Vedybinio gyvenimo pradžioj gali būti daug emocinio sodrumo. Bet jis kasdienybėj gali išblėsti. Tada, kaip ilgoj maldoj, reikia ištvermės. Ištikimybė ir ištvermė gali atnešti pasitenkinimą, kartais gilų, bet jis gali būti visai nė nejausminis. Ištvermėj reikia laiks nuo laiko prisiminti, kodėl Rožę pasirinkai, kas joje yra gero dabar... Tai dažnai nebe jausmo dalykas, bet proto pastabumo, įžvalgos ir valios ryžto reikalas. Taigi nebe vien emocinis, bet ir proto bei valios prisirišimas. Be abejo, kartais vėl sušvinta ir sodrus jausmas. Tada ir juo galima atsišviežinti.

— Na, o kaip su moterystės sakramentu, kaip su mergyste? — paklausė Apolonas. — Kaip galima juos pajusti ir labiau vertinti?

— Ar jau pamiršai, — priminiau jam, — kad moterystė remiasi tikėjimu, o mergystė pasirenkama dėl vertybių, branginamų tikėjimo šviesoj? Ta prasme jos nesiremia jausmu, bet tikėjimu. Jausmas gali tikėjimą lydėti. Gal galėtum pats pabandyti į jų vertę įsigilinti?

— Matau, kad jau žiūri į rašomąją mašinėlę. Matyt — užteks. Pasikalbėjau su tavim, nurimau. Maišatis dingo.

— Taip, kas buvo pažeista, ima užgyti.

— Na, bet jaučiu, kad man tas trinktelėjimas išėjo į gera. Kažkaip šviesiau ir stipriau pasidarė.

— Aš tavo vietoj Rožei dabar pasistengčiau suteikti džiaugsmo.

— Taip, suprantu... Tikrai ką nors pasistengsiu jai...

Pasikeitėm dar viena kita fraze. Atsisveikinom. Jis išėjo. Aš vėl palinkau prie rašomosios mašinėlės, kartu iššaukdamas ką tik patirto pokalbio prisiminimus.

Kunigas Kęstutis

REDAKCIJOS PASTABA

Apolonas buvo teisus. Iš to pokalbio su juo man kilo idėjų "Ateičiai". Jo situacija yra gan charakteringa. Jo matytas filmas atstovauja vis agresyviau peršamą, lytį garbinančią "pasaulėžiūrą". Pats Apolonas yra šių laikų žmogus, stovįs tarp ankstyvesnių tradicijų ir tos naujos "seksožiūros". Mūsų pokalbis — tai tarsi šių laikų pastangos pasauly ir net Bažnyčioj stiprėti tame, kas verta žmogaus - krikščionio.

Šis pasikalbėjimas palietė visą eilę klausimų, kurie gali knietėti ir "Ateities" skaitytojams. Nesinori čia išskirti vyresniųjų moksleivių nuo studentų bei sendraugių. Bergždžia yra juos saugoti nesamoj užuovėjoj, kai iš tikro jie yra skersvėjuje. Jų tarpe yra ar greit bus daugiau Apolonų, negu pas vyresniuosius. Prof. A. Maceina savo laiške kelia svarbą atkreipti dėmesį į hedonizmo pavojų (žr. šio "Ateities" nr. 8 psl.). Tam gali pasitarnauti pokalbis, kuris, tikimės, šiuo rašiniu bus pradėtas.

Redaktorius

("Antai...", atkelta iš 5 psl.)

PAŽINTIS SU KITATAUČIU

Onilė Vaitkutė įdomiais žodiniais brūkšniais nupiešė portretą vieno kiniečio studento, su kuriuo ji susidraugavo ir kuris paliko jai įspūdį savo asmenybe bei inteligentiškumu ("Gaudeamus", 1974, p. 14). Vyresnieji žvairom žiūri į tokias draugystes su kitataučiais: jos yra pavojingos, nes gali užsibaigti ne tik mišriom vedybom, bet ir tautiniu "nubyrėjimu". Rizika tikrai yra. Bet, kaip matyti iš ano rašinio, ne visos tokios draugystės baigiasi mišriom vedybom, o kai kurios praplėčia mūsų jaunimo akiratį ir — kas, deja, nebuvo autorės išryškinta — supažindina kitataučius su mūsų tauta bei jos reikalais.

Kęstutis Trimakas

knygos

STASYS YLA: VARDAI IR VEIDAI

Yla, Stasys, **Vardai ir Veidai Mūsų Kultūros Istorijoje.** Chicaga: Lietuviškos Knygos Klubas, 1974, 250 psl. $5.00.

Praėjusiais metais pasirodė knyga, kurios lietuviškoji visuomenė ilgai laukė. Tai kun. St. Ylos, "Vardai ir Veidai Mūsų Kultūros Istorijoje". Šį veikalą galime apibūdinti, kaip lietuvių kultūros vystymosi apybraižą. Knyga suskirstyta į keturis pagrindinius skyrius: raštijos pirmūnai, liaudies kultūros kėlėjai, kultūros barų derintojai, tautos dvasintojai. Kiekviename skyriuje pristatoma bent po tris ryškiąsias asmenybes, kurios formavo ar pakreipė viena bei kita linkme mūsų tautos kultūrinį, politinį ir religinį gyvenimą. Taip pradėdamas su Mažvydu ir baigdamas su vysk. J. Skvirecku, autorius nušviečia lietuvių kultūros išsivystymą penkių šimtų metų laikotarpyje.

Autoriui pavyko šioje knygoje įgyvendinti du nelengvai suderinamu dalyku. Jis įstengė pristatyti istorinius asmenis gyvenimiškai — vaizdžiai iškeldamas jų stipriąsias ir silpnąsias puses; bet ne čia slypi tikrasis knygos tikslas. Čia, pirmiausia norima parodyti, kaip tuometinio laikotarpio socialinė, kultūrinė ar religinė aplinka veikė šių asmenų galvoseną ir kaip jie kūrė, formavo ir perdavė mūsų tautai kultūrines, socialines, religines vertybes. Todėl šios knygos negalime laikyti biografijų rinkiniu, o tiksliau, tautinės kultūros bei pasaulėžiūrinių ir politinių krypčių vystymosi istorija.

Autorius naujai pervertina kai kurias mūsų visuomenėje nusistovėjusias pažiūras į tautinį atgimimą. Knygoje nesutinkama, kad J. Basanavičius ir V. Kudirka buvo pagrindiniai tautinio atgimimo veikėjai, kadangi autorius šį tautos įvykį sieja su vysk. Juozu Arnulfu Giedraičiu dar 18-tam amžiuje; gi 19-tam amžiuje iškelia, ypač vysk. M. Valančiaus vaidmenį. Tik Valančiaus paruoštoje dirvoje galėjo nors ir trumpai pasirodyti "Aušra".

Autorius taipgi kita šviesa nušviečia ir vysk. Ant. Baranausko asmenį bei jo patriotinį nusiteikimą, paneigdamas beįsivyraujančią nuomonę esą jis buvęs didelis lenkų simpatikas.

Knyga parašyta naudojantis gausiais istoriniais šaltiniais. Jos stilius sklandus ir gyvas. Skaityti galima kaip grožinės literatūros veikalą, kartu įsigyjant įdomių lituanistinių žinių. Ja gali naudotis be didesnių sunkumų lietuviškai skaitantys studentai, o taip pat ir pažangesni moksleiviai.

Saulius Kuprys

Saulius Kuprys yra Chicagos studentų ateitininkų draugovės pirmininkas ir naujai išrinktos Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos valdybos narys.

"Norint painformuoti jus visus apie svarbesniuosius reikalus..."

ATEITININKŲ SENDRAUGIŲ SĄJUNGOS CENTRO VALDYBOS LAIŠKAS VISIEMS SĄJUNGOS NARIAMS IR SKYRIAMS

Jau beveik vieneri metai, kai kreipėmės savo pirmuoju atviru laišku į visus narius, mėgindami išsakyti naujos valdybos rūpesčius ir lūkesčius. Kvietėme sustiprinti organizacinį drausmingumą. Priminėme ir tokį "sausą" reikalą, kaip nario mokesčio sumokėjimą. Prašėme talkos įjungiant organizacijon ir veiklon jaunesniuosius ir jaunuosius sendraugius. Prašėme atsiliepti, nevengiant ir kritiškų pasisakymų paliestais klausimais...

Atsiliepimų susilaukėme, bet ne tiek, kiek buvo tikėtasi. Visiems atskubėjusiems talkon su savo pastabomis, siūlymais, abejonėmis, patarimais, o taip pat ir su mokestiniais atsiskaitymais, esame labai dėkingi. Visa tai jau praeityje, o dabar žvelkime ateitin. Tuo reikalu ir šis laiškas rašomas, norint painformuoti jus visus apie svarbesniuosius reikalus ir mūsų siūlymus bei pageidavimus nariams ir skyriams:

1. **Sąjungos suvažiavimą** valdyba nutarė šaukti 1976 metų vasarą, Philadelphijoje, Tarptautinio Eucharistinio Kongreso dienomis, kai ten vyks lietuvių katalikų dalyvavimo renginiai. Tikime, kad Philadelphijos sendraugiai prisiims didžiąją suvažiavimo techninio ruošimo naštos dalį. Suvažiavime galėsime paminėti ir prof. Prano Dovydaičio gimimo 90 metų sukaktį.

2. **"Ateitis"**, Federacijos valdybos ir Moksleivių Sąjungos susitarimu, nuo 1975 metų sausio mėnesio turės atspindėti visos Federacijos gyvenimą bei veiklą. Valdyba prašo ir kviečia kiekvieną sendraugį nelikti be "Ateities". Remkime "Ateitį" ir savo prenumerata, ir savo raštais, ir savo skyrių finansine pagalba. 1975 m. pirmasis "Ateities" numeris yra siunčiamas visoms sendraugių šeimoms, kurių adresus turime.

3. **"Aidai"**, nors ir nėra ateitininkų oficialus leidinys, už kurį būtume finansiškai atsakingi, turi mums visiems rūpėti. Tai lietuvių kultūros žurnalas, kurs mums visiems yra artimas bei brangus ir savo turiniu ir savo pastangomis telkti visas lietuvių kūrybines pajėgas krikščioniškai ir lietuviškai kultūrai puoselėti. Jį redaguoja mūsų Federacijos buvęs vadas dr. Juozas Girnius, o leidžia mums labai artimi Tėvai Pranciškonai, mūsų sąjūdžio nariai. "Aidai" iš tikrųjų pavaduoja "Židinį", kurį Lietuvoje faktiškai leido Ateitininkų Federacija. Taigi, ir "Aidai" turėtų būti kiekvieno sendraugio namuose.

4. **Sendraugių stovyklos**, kaip ir anksčiau, bus dvi — Dainavoje ir Tėvų Pranciškonų vasarvietėje, Kennebunkport, Maine. Pirmosios stovyklos laikas Dainavoje (liepos 28-rugpiūčio 4) gali būti pakeistas ryšium su Federacijos valdybos nutarimu ruošti bendrą studijinę savaitę, kuri atžymėtų ateitininkijos 65 metų sukaktį. Antroji sendraugių stovykla (Kennebunkporte) įvyks 1975 metų rugpiūčio 17-24 dienomis. Apie dalyvavimo sąlygas ir programas bus pranešta vėliau.

5. **Dr. Antano Maceinos laiške** Federacijos vadui dr. P. Kisieliui išdėstyti siūlymai ir samprotavimai yra labai vertinga medžiaga sendraugių susirinkimams. Kviečiame visų skyrių valdybas nepraleisti progos ja pasinaudoti.

6. **Religinio gyvenimo** stiprinimo ir mūsų religinės pasaulėžiūros praktiško vykdymo srityje galėtų nemaža pagelbėti mūsų sąjungos dvasios vado kun. Kazimiero Pugevičiaus vadovaujama Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnyba, jeigu ji susilauks reikalingos talkos. Šios Tarnybos vyriausias tikslas yra patarnauti parapijoms, organizacijoms, institucijoms ir atskiriems asmenims, kuriems rūpi Amerikos lietuvių katalikų religinės, tautinės, kultūrinės ir visuomeninės veiklos stiprinimas ir derinimas. Sendraugių Sąjungos valdyba A.L.K. Tarnybai paskyrė 300 dolerių auką. Kiek žinome, atskiri nariai jau yra nemažai parėmę jos steigimosi pradžią finansiniai. Iš tikrųjų, Tarnybos įsteigimas ir dabartinis jos užmojų vykdymas yra beveik be išimties sendraugių rankose. Kurie galime, padėkim jai. Tarnyba pagelbėjo ir pagelbės Lietuvos katalikų Bažnyčios teisių gynimo fronte. Ji galės padėti išsamiau rūpintis religinių pašaukimų ugdymu.

7. **Artėja Šv. Kazimiero šventė**, Lietuvos nepriklausomybės atsteigimo 57-tosios metinės, vyskupo Motiejaus Valančiaus mirimo šimtosios, Mikalojaus Čiurlionio gimimo šimtosios metinės. Tai dienos ir sukaktys, vertos sendraugių dėmesio ir aktyvaus prasmingo atžymėjimo. Kai kur šv. Kazimiero šventę ateitininkai Amerikoje mini drauge su Lietuvos Vyčiais. Taip pasielgtina dažniau ir gausiau.

8. **Studentų ir Moksleivių Sąjungos** pastaruoju laiku stipriai veikia; tai šviesi ir tvirta mūsų sąjūdžio ateities viltis. Džiaugiamės Moksleivių Sąjungos energingu jaunučių organizavimu. Jei sendraugiai ir nebūtų tiesiogiai prašomi talkos, vis dėlto, nepašykštėkime jos nei moksleiviams, nei studentams.

9. **Sendraugių dalyvavimas** bendrinėse organizacijose ir jų bendravimas su įvairių įsitikinimų žmonėmis bei grupėmis kartais susilaukia kritiškų atsiliepimų spaudoje ir privačiai. Taip pasitaiko gal daugiausia todėl, kad sendraugiai ne visada sutaria kai kuriais klausimais. Tuo reikalu Sąjungos valdybos nuomonė yra tokia:

Ateitininkų šūkis "Visa atnaujinti Kristuje" įpareigoja sendraugius eiti į visuomenę. Bažnyčios skelbiamas ekumenizmas skatina kalbėtis net su priešingų įsitikinimų žmonėmis. Todėl sendraugių dalyvavimas kitų organizacijų veikloje ir įvairiuose parengimuose bei diskusijose yra sveikintinas. Tačiau visada atsimintina, kad ateitininkas nevengia slėpti savo įsitikinimo, jei jo principai pažeidžiami bendrame darbe. Veikimas katalikų ir bendrinėse lietuvių organizacijose pagaliau išplaukia iš mūsų sąjūdžio visuomeniškumo principo. Sendraugiai savo nuožiūra ir pagal savo sąžinę dalyvauja lietuviškoje ir gyvenamo krašto politikoje, jei tai yra suderinama su ateitininkų ideologija. Organizacijos savitarpio vienybei užtikrinti ginčijami politiniai klausimai turėtų būti svarstomi ne ateitininkų susirinkimuose, bet tuose politiniuose ar visuomeniniuose sambūriuose, kurie juos sprendžia. Abejojame, ar bet kuris sendraugis drįstų savintis tiesos monopolį politiniuose klausimuose.

Be abejonės, siektina, kad sendraugiai būtų vieningi svarbiaisiais klausimais. Jeigu neįmanoma pasiekti vienodos nuomonės bendraisiais tautinės veiklos reikalais, visus turėtų saistyti ateitininkiškas solidarumas, tikra tolerancija ir džentelmeniškumas viešuose forumuose.

10. Nemaloniausia kalbėti apie finansinius atsiskaitymus, bet be jų nebūtų įmanoma nei mūsų "komunikacija" su nariais žurnalo skiltimis ar tiesiog paštu. Nario mokestis yra vienintelė priemonė padengti Sąjungos valdybos veiklos būtinoms išlaidoms. Skyrių nariai atsiskaito su savo iždininkais, o pavieniai nariai su Sąjungos iždininke Gene Vasaitiene, 11333 Melclare Dr., Beltsville, Md. 20705. Kiekvienas žinome, ar mūsų nario mokesčio sumokėjime nėra spragos. Visi pasidalinkime organizacijos veiklos finansavimo našta.

Linkime gausios Dievo palaimos visiems Sąjungos nariams ir jų šeimoms šiais mūsų sąjūdžio 65-taisiais metais.

Jūsų Kristuje —

J. B. Laučka, ASS pirmininkas
J. Vaitkus, ASS sekretorius

atžalos

DETALĖ PARKE

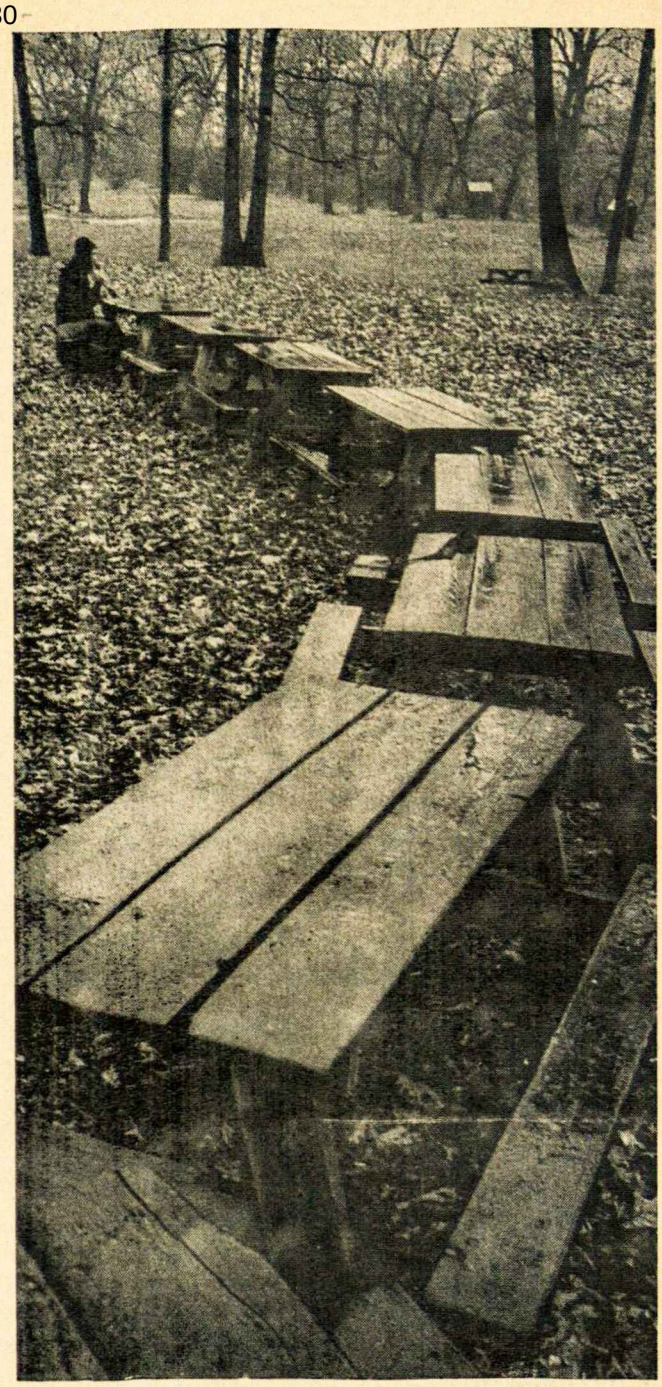

Vėlyvas pavasaris, visai toks, kaip kiti pavasariai. Gėlės žydi, oras dūzgia bitėmis, ir visur šilta, gera, ypač vienam parko kamputyje.

Štai nuošalesnė vietelė, lyg būtų privati. Joje pastatytas senas, nublukęs suolas, jaukus kaip namukas penkiom senom bobutėm. Jos sėdi ištisas dienas apsigaubusios skarelėm, to pačio stiliaus suknelėm, juodais lyg amžinais batais ir plepasi.

— Tai kaip sveikatėlė, Magdute?

— Nu, plaka širdelė ir viskas. Tik nežinia dar, kiek ilgai Dievulis laikys.

— Ar dar alijošiaus turi?

— Jau išsibaigė ir kažkaip neprisirengiau vėl pasidaryti.

— Nu vot, tai užtai ir ta širdis, ir reumatizmas. Pasidaryk, Magdute, netingėk — tai geriausi vaistai. Sumaišyk tą stiprią degtinę, saują rūtų, bet tu ir pati žinai, kam čia man pasakoti.

— Aš tai galėčiau tas visas ligas peržegnoti ir pamiršti. Liga, tai Dievo valia, ir mums reikėtų prie Jo prisitaikyti.

— Anele, ką tu čia mums dar kleksi? Visi mūsų sūneliai, daktarėliai, išranda vaistų gyvenimą prailginti, o tu jiems dabar nenori "biznio" duoti. Oi, oi... — nuaidi Uršulės aimanavimai.

Visos sėdi, galvas pakreipusios, rankas susidėjusios, ir stebi kito suoliuko okupantus.

Tai kokie penki diedukai. Lazdom pasirėmę, šiaudinėm kepurėm pasipuošę ir ūsus pasiraitę, jie taip pat kalbasi tarp savęs.

— Jau gegužė, tai ir gegutės grįžta į Lietuvą.

— Ta Amerika ir būtų "O.K.", jei čia būtų gegučių. Bet ji ir tų neturi.

— Duoda tau "hauzą", Pranai, tai ir būk laimingas.

— Ei, vyrai! Bobulės šiandien gan gražiai atrodo, ar nesakytumėt? Skepetaitės tai tikrai vasarinės — tokios margos, gyvos.

— O, jos tik vištos! Randa kažkokį pletką, lyg grūdą, ir jį "mučina" kokias penkias savaites. Bet, turiu pasakyti, šiandien nepaprastai įdomiai Magdutė atrodo. Gal nuvykim pusvalandžiui?

— Juozai, užmiršti savo amžių?

— O kas man tas amžius? Nei šilta, nei šalta! O šį sekmadienį, tai Balfo piknikas ir būtų daug iškilmingiau atvykti su Magdute, negu su bičiuliais. Na, vyrai, einam?

— Ak, nebūtų pro šalį.

Lionė Bradūnaitė

Lionė Bradūnaitė yra Chicagos Lipniūno moksleivių kuopos "Sūkurio" laikraštėlio redakcijos narė. Šis rašinys yra perspausdinamas iš "Sūkurio" 1974 m. gruodžio numerio.

veikla

MAS JAUNUČIŲ KOMISIJA

Detroit, Mich.

Kiekvienas ateitininkas ne kartą yra matęs tas tris paslaptingas raides MAS. Pasitaiko, kad, kai pakl..si kai kurio moksleivio "na, ką tos raidės tau reiškia?" užklaustasis, trumpai pagalvojęs, galvą pakrato ir prabyla: "Tai yra ta organizacija, kuriai aš priklausau ir tos raidės reiškia: Mes Mišias išklausom ir esam katalikai". Juokinga, bet daug kas nežino, kad tai reiškia Moksleivių Ateitininkų Sąjunga. Tie, kurie jau iš anksto atspėjo raidžių reikšmę, tur būt, lengvai supranta, kad yra MAS valdyba, kuri tvarko tą organizaciją ir jai vadovauja.

Viena tos valdybos šaka yra Jaunučių komisija (apie kurią dar mažiau yra žinoma). Jos tikslas — pagelbėti jaunučių būreliams konkrečiai veikti tuo būnant visų būrelių jungtimi. Pereitų metų komisijoje dirbo Viktoras Nakas, Regina Garliauskaitė, Paulius Kuras ir Linas Mikulionis. Šių metų komisiją sudaro pirmininkas Viktoras Nakas, mokyklinių reikalų vadovė Regina Garliauskaitė, sekretorė Gintė Damušytė ir iždininkas Linas Mikulionis. Ką veikėm? Pernai, išleidom žaidimų vadovėlius, kuriuos išdalinom būreliams. Šiais metais planuojam išleisti dainų ir uždavinių rinkinius vaikams.

Linas Mikulionis

(Laiškai, atkelta iš 1 psl.)

Gal kiekvienai sąjungai paskirti po dalį. Būtų įdomiausia. Kiekviena karta tada turėtų savo veidą.

Elona Vaišnienė

•

Jūsų pasiūlymas yra įdomus. Tačiau "Ateitis" turi daug svarbesnių tikslų negu paruošti skaitytojams santraukas (žr. vedamąjį šiame "Ateities" numeryje, psl. 2).

Redaktorius

MAS Jaunučių Komisija (iš kairės į dešinę: Regina Garliauskaitė, Linas Mikulionis, Gintė Damušytė ir Viktoras Nakas.

STUDENTŲ ATEITININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Toronto, Ontario

Lapkričio 9, penktadienio vakaras. Toronto miestas apsnūdęs.... Žiūrėk, vytelės ant mašinų! Va, Rimkaus "bulvė", ten VW iš Amerikos ir ... LABAS! pasipila iš veik pusšimčio studentų. Nedideliam studentiškame bute vos išsitenkam. O kai prisistatė Rochesterio "delegacija", mūsų torontiškiai šeimininkai griebėsi "konkrečios veiklos" — visi pas Almį Kuolą! Kai ten atsidūrėm, nežinia, ar mūs visų skaičius padvigubėjo, ar Almio butas staiga sumažėjo.

Galop, jau buvom visai neblogai visi susipažinę. Kelionių nuovargis ne vieną gan anksti pakirto ir netrukus jau ir patys ištvermingiausieji pasekė "ankstyviųjų" pavyzdžiu. Rytoj laukia rimti darbai, o dabar poilsis, poilsisszzzzzzz....

Šeštadienio rytą reikia krutintintis — juk suvažiavimo atidarymas dešimtą valandą. Atsiduriam ties Vaikų Namais pusė dešimtos. Vienas kitas studentas betrina akis, tad, į kavinę! Juk nepradės su saujele.

Itališkoj kavinėj sukas kalbos apie keliones, kas iš pažįstamų sutikta vakar, koks tos naujosios chicagietės vardas? Ar matei paskutinį "Gaudeamus" numerį? Tikrai? net du sąstatai?! Dar po puoduką. Vyrai, jau po dešimtos!

Skutam atgal. Sutinkam torontiškį. Nesijaudinkit, sako, ar lietuviai kada ką laiku pradeda? Dar už durų užsirūkom. Juk tikrai jokio judėjimo nematyti. Žvilgterėkim salėn. Po šimts! pilna studentų, vyksta paskaita, kalba dr. A. Damušis. Tupiam ir mes.

Dr. Damušis dar tik pradėjęs, tad greit susigaudėm apie ką eina kalba: blogis, gėris, tamsa, šviesa, Maceina, vertybės, atsinaujinimas.... Žodžiai pataikė į ne vieną iš mūsų. Padūkti gerai, bet nereikia to laikyti tikslu. Kadangi dabartinio jaunimo pagrindiniu tikslu yra tapęs bet kokio malonumo siekimas, tai ateitininko tikslas turėtų būti atsinaujinimas per tikrąsias vertybes, kurios, atlaikiusios šimtmečių bandymus, pasilieka tvirtos ir aktualios net ir šiandien. O mūsų penki principai kaip tik atstovauja tom pagrindinėm vertybėm.

Po paskaitos teko užsiregistruoti. Žiūriu į registrantų skaičius, tampu septyniasdešimt kelintu. Na šimtas tikrai bus, juk ne mes vieni pavėlavom. O už-

nugary šypsos studentė jau susidariusioj eilutėj.

Pertrauka per trumpa, kad apibėgčiau visus. Reikia rinktis į diskusinius būrelius, į vieną iš trijų: pas Paulių Alšėną padiskutuot "Idealą ir Laiką", arba su Almiu Kuolu panagrinėti tautiškumą, o gal pažvelgt į krikščionišką aktyvumą su p. Kolyčium? Nutariu apeit visus paeiliui, bet nepasiseka. Pirmoj grupėj pradeda visi įdomiai nagrinėt bei ginčytis svarbiais ir ne taip svarbiais klausimais, kad net geriausias režisierius nebūtų pastatęs geresnės dramos.

Per specialiai pagamintus suvažiavimui pietus, paaiškėjo kad ir kitiem būreliam ne ką blogiau išėjo. Po pietų jau prasidėjo iškilmingasis posėdis. Pirmininkavo Kęstutis Šeštokas, o jam sekretoriavo Lina Vaitiekūnaitė ir Vilija Bilaišytė. Sudarytos mandatų, sveikinimų komisijos. Paaiškėjo, kad viso turime 35 atstovus: Montrealio 2, Chicagos 12, Clevelando 4, Philadelphijos 1, Hamiltono 1, New Yorko 2, Toronto 6, Detroito 3, Rochesterio 2 ir SAS valdybos 5.

Sekė sveikinimai. Perskaitytas vyskupo V. Brizgio laiškas. Taip pat federacijos valdybos atstovas Algis Norvilas nuoširdžiai visus pasveikino, kartu nušviesdamas federacijos trijų metų planą: ateinančią vasarą šaukiama jubiliejinė stovykla Dainavoje visom trim sąjungom. 1976 metai — Eucharistiniai metai, 1977 metais įvyks ateitininkų kongresas.

Toliau išgirdom draugovių pranešimus. Juos skaitė iš Montrealio V. Zitkutė, iš Chicagos S. Girnius, Clevelando J. Joga, Philadelphijos K. Razgaitis, Hamiltono K. Šeštokas, New Yorko P. Tutinas, Rochesterio R. Obalis, Detroito L. Mikulionis ir Toronto R. Puteris. Paaiškėjo, jog draugovėm pavyko gan aktyviai veikti net tada, kai SAS valdyba nebuvo pilnai susikonkretizavusi.

Loretos Lesčinskaitės, užsienio reikalų vedėjos, pranešimą perskaitė Loreta Radvilaitė, o iždininkas Pijus Stončius suvedė sąskaitas ir pranešė, kad naujai išrinktai valdybai perleis 1,623 dol.

Po buvusio SAS pirmininko Lino Sidrio atsisveikinimo žodžio, prieita prie ilgai lauktų rinkimų. Ir tikrai, rungės net du sąstatai: Clevelando, vadovaujamas Kęstučio Sušinsko, kuriame kandidatavo S. Girnius, B. Šontaitė, J. Joga, O Vaitkutė, O. Kliorytė, V. Lenkauskaitė, M. Laniauskas, R. Balytė ir V. Kliorys. Toronto sąstatas, vadovaujamas Eugenijaus Girdausko, įtraukė R. Ulbaitę, R. Puterį, R. Bukšaitę, R. Birgelytę ir A. Čepą.

Laimėjo Torontas, gaudamas 18 iš 35 balsų. Į revizijos komisiją pateko K. Razgaitis, K. Sušinskas, ir I. Stravinskytė.

Po rinkimų dar ilgai tęsėsi įvairios diskusijos, ypatingai liečiančios "Gaudeamus" žurnalą. Senoji SAS valdyba siūlė jį leisti tik aplinkraščio forma, bet suvažiavimas nepanaikino ir senosios formos. Galime tikėtis ateityje dvejopo "Gaudeamus": aplinkraščio ir žurnalo. Tik ar pajėgs kūrybingieji prirašyti, kad užtektų abiem "Gaudeamus" ir dar "Ateičiai"? Sprendžiant iš suvažiavime patirto mūsų skaičiaus, dvasios ir ryžto, galima tikėtis tikrai gerų rezultatų.

Diskusijose, liečiant metų veiklą, vasaros stovyklas, statuto smulkmenas ir suvažiavimo datas, neprieita prie svarbių išvadų. Taigi, vis tekdavo naujai SAS valdybai įsiterpti ir užtikrinti, kad ji tuo ar kitu reikalu pasirūpins.

O vakare parapijos salėje buvo balius. Dalis studentų nutariam nedelsti ir anksčiau atsidurti salėj, juk reik "apsidairyti". Nuvykę nustembam. Matai, tai tau ir Kanada. Žmonės dar tik renkasi, o orkestras jau plėšia valsus ir tango. Įpusėjus vakarui, buvo ir kultūrinė programa. Toronto draugovė suvaidino įdomią humoreską.

Sekmadienį, po "prisikėlimo" ir iškilmingų šv. Mišių, buvo uždaromasis posėdis, jo metu perskaitytas sveikinimų komisijos pranešimas bei išklausyta Rimo Juzaičio devynių puslapių prisiųsta siūlymų santrauka. Tai išsamus aštuonių punktų planas, kuris bus netrukus paskelbtas spaudoj. Gaila, kad jo sulaukėme jau suvažiavimui užsidarant ir kad neliko laiko giliau jį pastudijuoti bei diskutuoti.

Įspūdingai buvo pravestas Chicagos draugovės septynių naujųjų narių įžodis: V. Sidrytės, L. Labanauskaitės, V. Bilaišytės, E. Pakštaitės, R. Šoliūnaitės, A. Underio ir I. Stravinskytės.

Galop naujasis SAS pirmininkas Eugenijus Girdauskas padėkojo visiems suvažiavime dalyvavusiems ir pareiškė viltį, kad sulaukus visų pagalbos galima bus tikėtis atsinaujinimo. Tuo

Studentų ateitininkų suvažiavime Toronte 1974 m. lapkr. 11 d. kun. J. Staškevičius ir dr. A. Damušis įteikia juosteles įžodį davusiems studentams.

pačiu jisai pacitavo dvi Švento Rašto ištraukas, kur kalbama apie vynmedžio ir šviesos prasmę. Atsiminimui dar buvo įteiktos taurės dr. A. Damušiui ir Clevelando sąstato vadui K. Sušinskui. Sausakimšoj saliukėj nuskambėjo ovacijos, o po to sustojus visi užtraukė "O Kristau, Pasaulio Valdove".

Skirstėmės. Vieni jau suko link greitkelių ir namo, lydimi malonių prisiminimų, pažinčių. Antri suko galvas, iš kur paėmus rašinių abiem "Gaudeamus", treti svajojo apie būsimus suvažiavimus ir stovyklas, o dar kiti mąstė, kad smarkūs tie studentai, ir gana. **Jurgis Bradūnas**

•

SENDRAUGIŲ SĄJUNGOS VALDYBA

1974 metų veiklos apžvalga ir ateities planai

Dabartinė Ateitininkų Sendraugių Sąjungos valdyba pareigas perėmė 1973 m. gruodžio mėnesį. Valdybą sudaro Juozas B. Laučka, pirmininkas; kun. Kazimieras Pugevičius, dvasios vadas; Pranas Baltakis, vicepirmininkas; Jonas Vaitkus, sekretorius; Genė Vasaitienė, iždininkė; Roma Žilionienė ir Juozas Vitėnas, valdybos nariai; referentas prie Federacijos valdybos yra Algis Norcvilas.

Perėmus pareigas 1973 metų gruodžio mėnesį, pirmiausias valdybos tikslas buvo užmegzti artimesnį ryšį ne tik su paskirų skyrių valdybomis, bet ir su pavieniais sąjungos nariais, kurių skaičius siekia 1200. Jungtinėse Amerikos Valstybėse sąjunga turi 13 skyrių, Kanadoje — 2, Vakarų Vokietijoje — 1. Dedamos pastangos turėti glaudesnius ryšius su skyriais ir nariais kitose pasaulio šalyse, ypatingai tolimojoje Australijoje.

Naujasis SAS pirmininkas Eugenijus Girdauskas diskutuoja su kitais studentų ateitininkų suvažiavime Toronte 1974 m. lapkričio 10 d.

Vasario pradžioje išsiuntinėtas laiškas visiems sąjungos nariams, kuriame pabrėžta, jog visiems ateitininkams arti širdies turi būti du dalykai: 1. sąmoningos katalikiškos pasaulėžiūros pažinimas, gilinimas, stiprinimas ir išpažinimas religine praktika, privačiai ir viešai; 2. aktyvus dalyvavimas savo gyvenamojo krašto ir pasaulio lietuvių religiniame, tautiniame, kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime, dirbant, kad išliktų gyva lietuvių tauta ir kad Lietuva greičiau grįžtų į laisvų ir nepriklausomų tautų šeimą. Laiške taip pat raginama sąjungos narius globoti ir padėti jauniesiems ateitininkams — moksleiviams ir studentams. Jų sąjungų klestėjimas privalo rūpėti kiekvienam ateitininkui.

Vasaros metu buvo suruoštos dvi sendraugių stovyklos: dainavoje ir Kennebunkporte. Abi susilaukė rekordinio stovyklautojų

Chicagos jaunieji ateitininkai vaidina Kalėdų Senelį ir jo palydovus nykštukus ateitininkų Kūčiose 1974 m. gruodžio 21 d.

Nė grožis nesuminkština Chicagos studentų ateitininkų draugovės iždininko Sauliaus Girniaus širdies. Rinkdamas nario mokestį, jis tuština studenčių pinigines.

skaičiaus ir praėjo su dideliu pasisekimu. Dainavoje dalyvių skaičius siekė 135, o Kennebunkporte — 105. Vasaros stovyklos tampa gražiomis ateitininkiškos šeimos poilsio ir studijų dienomis, kurios būna paįvairintos turiningomis vakarinėmis programomis.

Metų bėgyje valdyba turėjo visą eilę posėdžių, kuriuose buvo ieškota būdų ir priemonių pagyvinti sąjungos veiklą skyriuose ir bendrai visos sąjungos plotmėje. Svarbiausias valdybos rūpestis yra surasti kelius į jaunuosius ateitininkus akademikus, kurie, dalyvavę moksleivių ir studentų sąjungų veikloje, užbaigę mokslus neįsijungia aktyviai į sendraugių sąjungos veiklą. Skyrių pagalba bandoma užmegzti artimesnį kontaktą su jaunaisiais akademikais. Tikimasi su laiku juos pasiekti ir susigrąžinti į ateitininkiškojo sąjūdžio aktyvias gretas. Jie gi yra tiek sąjungos, tiek visos Federacijos ateitis.

Sąjungos dvasios vadas kun. Kazimieras Pugevičius dalyvavo Kunigų Vienybės ir Amerikos L. K. Federacijos pastangose sukurti Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnybą, kuri jau veikia ir kuriai jis dabar vadovauja. Jos veiklai paremti valdyba paskyrė 300 dolerių. Sąjungos pirmininkas J. B. Laučka dalyvavo dvejuose Federacijos valdybos posėdžiuose Chicagoje ir lankėsi New Jersey, Baltimorės ir Clevelando skyrių susirinkimuose.

Šių metų pavasarį planuojama suruošti religinių studijų savaitgalį visam Amerikos rytų pakraščiui. Jos pramatytos pravesti Tėvų Pranciškonų Lietuvių Židinyje New Yorke. Tuo rūpinasi New Yorko skyrius, kuriam pirmininkauja Petras Ąžuolas. Sendraugių sąjungos suvažiavimas nutarta sušaukti 1976 metais Philadelphijoje, Tarptautinio Eucharistinio Kongreso metu. Tačiau svarbiausiu valdybos tikslu ir toliau lieka ieškoti būdų apjungti visus mokslą baigusius ateitininkus, pagyvinti visos sąjungos veikimą, stiprinti ideologinį susipratimą, kad visi sėkmingiau galėtų skleisti Kristaus mokslą savo aplinkoje ir aktyviau prisidėtų visos lietuvių tautos pastangose atsteigti valstybinę nepriklausomybę tėvų žemėje — Lietuvoje.

Jonas Vaitkus

ATEITININKŲ MALDOS DIENOS

Pagal "Maldos Kalendorių 1975 m." sekančiomis dienomis ateitininkai melsis už tautiečius tėvynėje ir išeivijoje, už Lietuvos nepriklausomybę ir Bažnyčios laisvę (tomis dienomis patariama suruošti ir viešesnio pobūdžio pamaldas):

Baltimorės at-kai	VI-19,
Philadelphijos at-kai	VI-20,
New Yorko at-kai	VII-3,
New Haveno at-kai	VII-4,
Worcesterio at-kai	VII-7,
Bostono at-kai	VII-8,
Brocktono at-kai	VII-9,
Clevelando at-kai	VII-9,
Rochesterio at-kai	VII-11,
Detroito at-kai	VII-12,
Chicagos at-kai	VII-14,
Los Angeles at-kai	VII-15,
Toronto at-kai	VII-16,
Hamiltono at-kai	VII-17,
New Jersey at-kai	VII-18.

Mielieji "Ateities" Bičiuliai! Pradedam 1975-sius metus su naujuoju redakciniu kolektyvu, kuris yra pasiryžęs "Ateitį" pa-įvairinti naujomis idėjomis, užsimojimais, planais, bandant atrasti artimesnį ryšį su jaunimu — moksleiviais ir studentais, tuo pačiu neišjungiant ir vyresniųjų. Tai labai kilnūs užsimojimai, kurių įgyvendinimui yra reikalinga ne tiktai tolimesnė moralinė, bet taip pat ir finansinė visų parama. Administracijai visa tai sukelia rimtą rūpestį — sutelkti pakankamai finansų. Daugelio skaitytojų prenumerata yra apmokėta tiktai iki 1973 metų galo. Be to, nemažas skaičius skaitytojų, ypač iš sendraugių tarpo, praeityje išstodavo iš "Ateities" prenumeratorių ir skaitytojų sąrašų. O mums, sunkioje finansinėje padėtyje kiekvieno skaitytojo praradimas yra skaudus smūgis. Todėl maloniai prašome jus atsilyginti už praeities skolas ir pratęsti prenumeratą 1975-siems metams (jeigu dar tai nepadarėte). Šių metų bėgyje "Ateities" administracija bandys sudaryti pagelbinius vietovių ryšininkų (atstovų) vienetus, kurie telktų naujus prenumeratorius, ragintų esamus prenumeratorius atnaujinti ir atsilyginti už praeities skolas, telktų aukas "Ateičiai" paremti, sektų savo apylinkių esamų prenumeratorių adresų pasikeitimus ir bendrai palaikytų glaudžius ryšius su "Ateities" administracija. Tikimės aktyvaus bendradarbiavimo tiek iš moksleivių, tiek iš studentų, tiek ir iš sendraugių. Esame tikri, kad bendromis jėgomis išlaikysime gyvą šį katalikiško jaunimo žurnalą — "Ateitį". Ji laukia jūsų paramos.

Juozas Polikaitis, "Ateities" administratorius

Garbės prenumeratas už 1974 metus prisiuntė: L. Bajorūnas (Southfield, Mich.), kun. A. Baltinis (Chicago, Ill.), V. Baronas (Venezuela), P. Grušas (Agoura, Calif.), dr. P. Kisielius (Cicero, Ill.), A. Laniauskienė (Cicero, Ill.), dr. J. Norkaitis (Vokietija), O. Norvilienė (Monroe, Mich.), dr. J. Pikūnas (Detroit, Mich.), kun. P. Ragažinskas (Central, N. M.), A. Skrupskelienė (Chicago, Ill.), P. Spetyla (Chicago, Ill.), kun. Ig. Urbonas (Gary, Ind.), K. Vasaitis (Beltsville, Md.), A. Viliušis (Chicago, Ill.) ir prof. B. Vitkus (Chicago, Ill.).

Aukojo "Ateičiai" paremti: Chicagos ASS skyrius 250.00 dol., New Yorko ASS skyrius 200.00 dol., kun. V. Dabušis (Paterson, N. J.) 50.00 dol., Detroito ASS skyrius 50.00 dol., prof. B. Vitkus (Chicago, Ill.) 50.00 dol. (vietoj kalėdinių kortelių), Philadelphijos ASS skyrius 25.00 dol., V. Šoliūnas (Lemont, Ill.) 25.00 dol. J. Ehlers (Toronto, Ont.) 12.00 dol., P. Valionis (Australija) 11.60 dol., V. Baleišytė (Chicago, Ill.) 10.00 dol., K. Mileris (Hamilton, Ont.) 10.00 dol., kun. A. Stašys (Chicago, Ill.) 8.00 dol., kun. A. Babonas (Southfield, Mich.) 6.00 dol., dr. A. Stankaitis (Wethersfield, Conn.) 6.00 dol., prof. S. Sužiedėlis (Brockton, Mass.) 6.00 dol., Tėvai Marijonai (London, England) 5.00 dol., A. Lawler (Westminster, Md.) 4.00 dol., G. Naujokaitis (Brooklyn, N. Y.) 4.00 dol.

Apmokėjo "Ateities" prenumeratos siuntinėjimą užsienio moksleivijai: prof. B. Vitkus (Chicago, Ill.) 10 dol., N. Umbrazaitė (Brooklyn, N. Y.) 9.00 dol., dr. J. Balčiūnas (Strasburg, Ohio) 7.00 dol., P. Grušas (Agoura, Calif.) 7.00 dol., A. Polikaitis (Los Angeles, Calif. 7.00 dol., A. Prunskytė (Chicago, Ill) 6.00 dol., A. R. Bridžius (Cleveland, Ohio) 5.00 dol., J. Orentas (W. Hartford, Conn.) 5.00, kun. St. Yla (Putnam, Conn.) 4.00 dol., J. Pankus (Glen Ellyn,, Ill.) 3.00 dol., R. Čepaitytė (Ethobicoke, Ont.) 2.00 dol. **Už garbės prenumeratas bei aukas nuoširdžiai dėkoja**

"Ateities" administracija

ALp(LKA)1786
1975, Nr.1

90. 725. 302